

1004

200 115

శ్రీ వేమన గ్రంథాలయము
తొలి ప్రా.లు

A
పశ్చాత్తాపము

శ్రీ వేమన గ్రంథాలయము.
తొలి ప్రా.లు.

బొడ్డపాటి ఆనందరావు.

B. A. (HONS.)

బెజవాడ:

అంధ్రవాణీ మద్రాసురకాలయందు ముద్రితము.

1938

All Rights Reserved.

B

200-115

నా మాట.

మన యాంధ్రమున నాటకములు లెక్కకు మిగిలియున్నవి. అందు సాంఘిక నాటకములు తక్కువ. అందుననూ, యిప్పటి పరిస్థితుల ననుసరించి వ్రాయబడినవి చాలాకొద్ది సాంఘికమని అత్తకోడళ్ళ పోట్లాట, సాని నుంచుకొనట, తాగిగుట మొదలగు యితర విషయముల నాధారము చేసుకొని రచించిన నాటకము లనేకము లున్నవి గాని, ప్రదర్శన యోగ్యముగా, సంక్షిప్తముగాయిప్పటి కాలానుగుణ్యముగా రచింపబడిన నాటకములు పెక్కుగానరావు.

ఈనాటకమందలి కథావస్తువు, పాత్రలు, సంఘటనలు కేవలము స్వకపోల కల్పితములు. నాటకాంతమున యురిశిక్ష యొకింత స్వభావ విరుద్ధముగా నుండవచ్చును గాని, నాటక ప్రదర్శనసమయమున ధక్తికట్టుట కిటువంటి సంఘటనలు జొన్నక తప్పినదికాదు. కేవల ప్రదర్శన యోగ్యముగా, సాధ్యమైనంత స్వాభావికముగా నాటక ముండవలయుననియే నే నీరచనకు పూనుకొంటిని. నే నెంతవరకు కృతకృత్యుడ నైతినో పాఠకులే నిర్ణయింపవలెను. ఇందలి శంకరరావు మొదలగువారు మాట్లాడు యింగ్లీషు ముక్కలకు అవసర మున్నంతవరకు ప్రక్కన తెనుగుతర్జుమా చేసితిని. విచారణ సమయమున న్యాయవాదుల వాదనయంతయు తర్జుమా చేయబడినది. నటులు సమయాను కూలముగా కేవలము యింగ్లీషునైనను, తెనుగు తర్జుమానైనను వచ్చిన చోటెల్ల నుపయోగించుకొన వచ్చును.

పద్యములు, పాటలు సందర్భము సారముగా ప్రదర్శకులే చేర్చుకొందురని నా ప్రార్థన. మంచి కథపట్టు సమయము రాగయుక్తమగు పద్యముకన్న భావగర్భితమగు వచనము యెక్కువ రాణించి స్వాభావికముగా నుండునను నమ్మకముచే పద్యములకు నా రచనయందు తావొసంగక విడచితిని.

నాంది ప్రస్తావనలు పాడిన పాటయేకాబట్టి చర్చితచర్చణమున కొడంబడక నే రచింపలేదు. ఇందలిభాష కేవలము గ్రాంథికముగానో, గ్రామ్యముగానో గాక, సామాన్యవాడుక భాష నుపయోగించితిని.

నాటకమున సాధ్యమైనంత చిన్ని. రంగములను, రసముచేడి పోకుండ రచించి పాత్రలయొక్క మాటలను సాధ్యమైనంత చమత్కారముగా, భావయుక్తముగా నుంప వ్రాయుత్సించితిని. రంగములు, పాత్రలమాటలు మొదటి నుండియు చాలభారత ములు త్రవ్వకొని, గంటలకొలది పేక్షకుల విసిగించక, అందుకొన్ని పాత్రలకేమి

చేయవలెనో తోవక రంగాచిత్యము చెడగొట్టకుండ, అవశరమైనంత నేపే, అర్థము చెడిపోకుండా, సంక్షేపముగా, సూటిగానుండవలయునని నాయాశయము. కథపట్టు చక్కగా, త్వరగా, చలాకిగా నడువవలయును. ఒక్కొక్కపాత్ర ఒక్కొక్క విషయము కొరకైయేర్పడి అనవసర పాత్రలుండక, కథకొక ఐక్యతయు, సంఘటనల కొక వింత శోభయు, నేర్పరువవలయును. పాతకమహాశయులు నాయీవ్రధమ ప్రయత్నమును మన్నించి సాదరదృష్టితో చూచితప్పులనొప్పులుగా గ్రహించి వారి యభీప్రాయాదులను, నాలోటు పొట్లను, దెలియ జేసిన సాధ్యమైనంత వరకు రాబోవు ముద్రణలలోను, రచనలలోను తప్పక సవరించెదను.

నన్నీరచనకు ప్రోత్సహించిన నామిత్రులు మ॥ రా॥ రా॥ శ్రీ సింగరాజు కృష్ణమోహనరావు పంతులుగారికిని, శ్రేవ్రాసినవన్నియు ఓపికతో శుద్ధప్రతివ్రాసి ముద్రణసమయమున ప్రతులను సరిచూచి, నాకమిత చేదోడు వాదోడుగానున్న నాసహకారి మ॥ రా॥ రా॥ శ్రీ పోలూరి వేంకటేశ్వరరావుగారికి, నా యీనాటకమును అప్పుడప్పుడు పరికించి నాకత్యంతప్రోత్సాహము నొసగిన మిత్రులకు, అభిమానులకు, తదితరులకు నాహృదయ పూర్వక వందనము లర్పించుచున్నాను.

కాంతినిలయము, బెజవాడ.

3—2—38.

ఇట్లు,

బొడ్డపాటి ఆనందరావు.

ప్రతిభాపాత్ర గానములు,
శ్రీ లక్ష్మీ దేవి,

20/15

అంకితము.

నన్ను గని, పెంచి, పెద్దజేసి, విద్యాబుద్ధులు

జెప్పించి నాకొక వ్యక్తిత్వము నిచ్చి

నిరతము నాశ్రేయస్సునే కోరుచు నాకత్యంత

పూజనీయులును, ప్రేమాస్పదులును సగు,

నా తలిదండ్రులకు

నా యీ చిన్ని పౌత్రమును

అంకితము

చేయుచున్నాడను.

బొడ్డపాటి ఆనందరావు.

4

పశ్చాత్తాపము

పాత్రలు.

- గోవిందరావు — ఒక ధనవంతుడు
- నారాయణరావు — కథానాయకుడు
- ప్రసాదరావు — ఒక జమీందారు
- శంకరరావు — బారిష్టరు; జమీన్దారు కొడుకు
- వెంకట్రామయ్య — జమీన్దారు గుమాస్తా
- అంజనేయులు } పురజనులు
- సుబ్బారావు }
- రంగారావు, సత్యం, రాజు — శంకరరావు స్నేహితులు
- కమల — గోవిందరావుగారి కుమార్తె
- మహాలక్ష్మి — గోవిందరావుగారి భార్య
- సుశీల — నారాయణరావు తల్లి

6

3

4

5

6

7

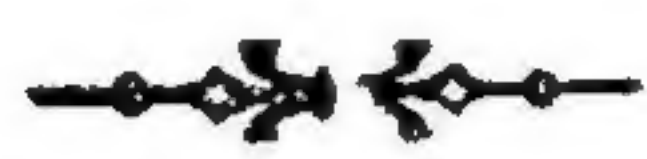
8

9

10

పశ్చాత్తాపము.

అంకము 1.

శ్రీకృష్ణగ్రంథాలయము,

తేలకల్లు.

రంగము 1.

గోవిందరావుగారి యిల్లు.

(గోవిందరావు కూర్చొని వార్తాపత్రిక చదువుకొనుచుండును)

మహాలక్ష్మి ప్రవేశము.

మహా—ఏమండోయి! యిలాచూడండి పొద్దస్తమానం పేపరిలా మొహాన్ని అడ్డం పెట్టుకొని కూర్చుంటే ఎలా? కాస్తయినా సంసారంగొడవ పట్టలేదే? ఎలా యీసంసారం యీదటమో నాకు తెలియడంలేదు.

గోవిం—(తనలో) అప్పుడే తెల్లారిందీ! యింకా యింతసేపు కొంప నిశ్శబ్దంగావుంది ఎందుకా అని అనుకొంటూనే యున్నా! (ప్రకాశము) ఒనేవ్! మనయింటిదగ్గర చదువుకుంటూండేవాడు చూడు, నారాయణరావు అనే కుర్రాడు నేను సిఫార్సుచేసి స్కాలర్‌షిప్‌పూర్వకూడ యిప్పించాను. బి. యే. ప్యాసయినాడు ఫస్టుక్లాసులో. చాలా అదృష్టం.....

మహా—విన్నాం, వస్తుం దయ్యగారి కొక సబ్ కలెక్టరుద్యోగం. వంచది వితే నేంగాను. పూటకు టికాణాలేదు. ఆడిగ్రితోగూడ చిప్ప చేతికొచ్చింది.

గోవిం—కుర్రాడు చాలా చురుకైనవాడు. తప్పకుండా తనపొట్ట పోషించుకొనుచు తనతల్లి కింత పెడతాడు. పాపం సుశీల చాలా కష్టం లనుభవించింది.

మహా—పేరుమట్టుకు గొప్పపేరు ఆహా ! యింకేం ఆమె అదృష్టం పం
డింది. కొడుకో బి. య్యే అయిరి. యింకేం తక్కువ బంగారు
వంట. అబ్బో ! యీ ప్యాసయిన వాళ్ళందరికీ వచ్చాయ్.
ఈసకివస్తాయ్. మాజాసకికంటె యెక్కువవాడా ! యేమిటి ?

గోవిం—ఓహో వారా ! యం. ఏ ప్యాసయి, డాక్టరీతప్పి లా చదవి
నాటకాలేసి, సినీమా డై రెక్టరుగా ప్రియత్నించి యిప్పుడు
తానొక సోషలిస్టు నంటూ ఎర్రజండాపట్టుక తిరుగుచున్నాడు.

మహా—పోన్లెండి మావాళ్ళందరు వట్టి చవటలు. ఎందుకుపనికిరానివారు.
“ పొరుగింటి పుల్లకూర రుచి ” (కమల ప్రవేశించును) ఆగొప్ప
సుశీలనే అనుభవించనియ్యండి. నాకెందుకు.

కమ—అదేమిటే అమ్మా ! మీరిద్దరిలా వివాదపడుతున్నారు. (అని
నవ్వి) ఏమిటినాన్నా ! అమ్మనెప్పు డీలా రెచ్చపెడతావ్.

గోవిం—సరే ! యింకేం నీవొక తెవుగూడ తోడయ్యావ్, అగ్నికివాయు
పులాగ ! యీ స్త్రీసామ్రాజ్యంలో మా వాకాన్వితంత్యాగికి
యావజ్జీవపు శెక్ష 124 A యిచ్చారన్నమాట.

మహా—యిదే వరస ! వాడు ఆ సుశీలకొడుకు పరీక్ష ప్యాసయ్యాట్ట.
మీనాన్న సంతోషిస్తూన్నాట్ట.

కమ—(సంతోషముతో) మన నారా.....అయితే ప్యాసయినాడన్న
మాట. నేను సుశీల తనిచూచిరావాలి. వస్తా, (అని నిష్క్రమిం
చును).

మహా—సరి తండ్రీకూతురూ యేకమయ్యారు. యిహ నామాట చూచే
దెవరు ? (అని చరచర లోనికి పోవును).

గోవిం—అబ్బో ! (అనినిట్టూర్పు నిగిడ్చి, మరలపేపరు చదువుచుండగా
తెరవడును).

రంగము 2.

(నారాయణరావుయిల్లు. సమయం రాత్రి. చిన్నదీపము వెలుగుచుండును. నులక మంచముపై వ్యాధిగ్రస్తయైన సుశీల. పక్కన నారాయణరావు)

నారా—అమ్మా వేళయింది మందువుచ్చుకో వైద్యుడు నీకేం భయం లేదన్నాడు.

సుశీ—నాయనా నిజంగా నాకేం భయంలేదు. నీచేతుల్లో పోవడంకంటె కావల్సిందేముంది.

నారా—ఏమిటమ్మా యీ పిచ్చిమాటలు అలా అనుకోగూడదు. మన కష్టాలు గట్టెక్కాయ్. నేనుఘట్టుగా వ్యాసయ్యాను. మొగ్గాణ్ణి, రెక్క లమ్మకోని నాలుగు రాళ్ళు సంపాదించి, నీకింతపెట్ట నేనింత తింటా. మనం తప్పక మంచిరోజులు చూస్తాం.

సుశీ—బాబూ! చూడు. నాకు యేకోరికలేదు. నీపెళ్ళొకటే చూడ లేదు. కానీ మనస్థితికి ఆకోర్కె తీరనిది. యిహా! నిన్ను నీవు పోషించుకునే ధైర్యం నీకు గలిగింది. దేవుడు యింతకాలంనన్నుంచింది యీసంతోషం చూపడానికే.

నారా—అమ్మా! ఆ కోర్కెగూడ త్వరలో తీరుస్తాను. నీ కోడల్నిమను మలను చూచుకొంటూ యుందువుగాని మందు తాగమ్మా.

సుశీ—ఊహా! అవసరంలేదు. నా అవసానం సమీపించింది. యిన్ని దినములనుండి నీదగ్గర దాచిన సంగతులు యిప్పుడే చెప్పెదను. తరువాత నిశ్చలంగా పోవచ్చును.

నారా—అమ్మా! నువ్వలా అంటుంటే నాకు చాలా గాబరాగా ఉంది. నువ్వు నాకొరకై నా జీవించాలి.

సుశీ—వెట్టివాడా ! మనచేతుల్లోవా చావు బతుకులు. చూడు నువ్వు
శీ) రాజా ప్రసాదరావుగా రైరుగుదువు గదా !

నారా—ఏమి ! యీ సందిగ్ధ మాటలు.

సుశీ—కాదు నేను అన్నియెటిగియే మాటలాడు చున్నాను. వారు నీ
తండ్రి. నేను వారి మొదటి భార్యను.

నారా—అసంభవము. ఆ జమీన్దారుగారా !

సుశీ—అవును.

నారా—అయిన మన యీ దరిద్రావస్థ?

సుశీ—విధి నాయనా. పురుషులు చంచలులు. వారికి నిలుకడలేదు. తన
తాగుబోతుతనమును విషయలంపటత్వమునూ యేవగించితినిను
కోపము మనస్సున నుంచుకొని నీ సవతితల్లి చెప్పిన చాడీల
మీద భరింపరాని నిందల మోపి, నీ తండ్రి నన్ను నెలబుట్టు
వైన నిన్నును వెళ్ళగొట్టెను. నేను ఎంతవేడుకొన్నను కరుణ
గలుగలేదు. చివరకు చేయునదిలేక యిలా కాలం గడుపుకొను
చున్నాను. నాసంగతి లోకమంతా మరిచింది. ఒకప్పుడు నేను
ప్రశంసాపాత్రనైన జమీన్దారిణిని. యిప్పుడు ఒకదిక్కులేని దరి
ద్రురాలను ఏదోనిన్ను చూచుకొంటూ యింతకాలం గడిపాను.

నారా—అమ్మా ! నాకెందు కిన్నాళ్ళు చెప్పలేదు. మనకీ పాకగతేమిటి
యీకష్టమంతా ఎందుకు? పద ! నీకు నెమ్మదించిన తరువాత
వెళదాం. నేను మాట్లాడుతానులే !

సుశీ—అయ్యో ! వెట్టి తండ్రి ! నీ కింకా యెందు కాశ ! ఆయనేం
ఎరగడనుకొంటూన్నావా? వెళ్ళి యేంలాభంలేదు. యిది పూర్వ
జన్మ సుకృతము. బంగారు తూగుటుయ్యాలలో దివ్యభోగం అను
భవించవలసిన ఆగర్భశీ)మంతుడవు. యిలా దరిద్ర మనుభవిస్తూ
అప్టకష్టాలు పడకుండానే సరిపోయేది; కాస్త అదృష్ట ముంటే.

నారా—భగవంతుడు మనవైపు నున్నాడు. యీ కఠిన పరీక్షయందు మనం నెగ్గాలి. తరువాత మన జీవితాన్ని సంతోషంగా గడపాచ్చు. అమ్మా! యీ మందు తాగి చూడు. (చేయిపట్టుకొని) నే చెపితే వింపూ. (అనినోటమందుపోసి) కాశ్యేపు కండ్లుమూసుకో. (అని దుప్పటి కప్పి దీపము చిన్నది చేయుచుండగా తెరపడును).

రంగము 3

(ప్రసాదరావు జమీన్ దారుగారియిల్లు. ఒక సోఫాలో కూర్చుండి పైపుపీల్చుచూ జమీన్ దారుగారు; ఏకకన గుమస్తా వెంకటామయ్యతో మాట్లాడుచుండును).

ప్రసాద—అయితే పొలం కష్టానన్నాడన్నమాట. మరిఒప్పుకో లేక పోయావా! అంతకన్న యేమొస్తుందీ.

వెంక—తమరలా తొందరపడకండి. వాడు చాలా బిగువుగా నున్నాడు. దాన్ని యే యెసిమిదొందలకో అంటకట్టాలని. వాడు అవుసరంలో నున్నాడు ఆ పొలం సరిహద్దులోవున్న మనంతప్ప ఎవరుకొన్నా నీటితగాదాలు వస్తాయి. మనం కాస్త ఓపికపట్టామంటే చవకగా కొట్టవచ్చు కాదూకూడదంటే నిమిషాలమీద డిక్రీపొంది కోర్టువేలంలో మరీ చవుకగా లాగెయ్యొచ్చు.

ప్రసాద—లెట్టేమైనా జమైందా? యీయేడు.

వెంక—మనకి రావలసిన 75 వేలలోను 27 వేలు దగ్గరదగ్గరగా జమైంది. కొద్దిరోజుల్లో ముప్పైపూర్తి చేయొచ్చునుకొంటా. జమైందా నిలో 15 వేలు వడ్డీకింద రావశేటుకు పంపాను. 31 వేల పై చిల్లర మామూళ్ళకు మొదలై నవాటికి ఖర్చయ్యాయి. యీయేటి ఖర్చులకు మనం తప్పకుండా నోటురాయాలి.

ప్రసాద—ఖర్చెక్కు వాతుంది కాని రాబడి కనిపించడంలేదు. యీమధ్య శంకరం బారిష్టరుకు వెళ్ళినతరువాత మరీయెక్కువైంది ఖర్చు.

మొన్న నే కి వేలు పంపమని వ్రాశాడు. త్వరగా యేలాగో సర్దు.
(యింతలో నౌకరురాగా) ఏమోయ్.

నౌకరు—(వంగి దండమిడి ఒకచీటీ యిచ్చును. జమీన్దారుగారు
ఆచీటి వెంకట్రామయ్య కివ్వగా వెంకట్రామయ్య “నారా
యణరావ్ బి. యే. అని చదువును”)

ప్రసాద—(తనలో) యిహ వీడుకూడ దాపరించాడు. సరి యేలాగో
లాగు వదుల్చుకోవాలి. (ప్రకాశము నౌకరుతో) తీసికొనిరా.
(నౌకరు నిష్క్రమించును. జమీన్దారు గ్లాసులో బ్రాందీ
పోసుక త్రాగి క్రింద పెట్టుచుండగా నారాయణరావ్ ప్రవేశించి,
తెల్లపోయి సమాళించుకొని నమస్కరించును).

ప్రసాద—(లక్ష్యములేకయే) ఏంపని? త్వరగా తెముల్చు. నాకుచాలా
పనులున్నాయ్.

నారా—మీ...మా తల్లి చనిపోయినది. మిమ్మల్ని చాలా అడిగెను.
నేను మీరు...

వెంక—నీ తల్లిసంగ తిక్క డెందుకయ్యా? వెధవచావుకబుర్లు నువ్వును.
వారిదగ్గర కొచ్చినవాడవు యేకానో, అర్థణో అడిగి వట్టుకెళ్ళక
నీసంసార గొడవంతా వెళ్ళబోనుకోవడ మెందుకు?

నారా—అయ్యా! మీనలహా యిచ్చట అనవసరం. మిమ్మల్ని అడిగి
నప్పుడు చెప్పండి.

వెంక—ఓహో! గుడ్డొచ్చి పిల్లనెక్కిరిచ్చినట్లు బి యే. ప్యానయావనే
మిటి భూమిమీ దెక్కడా ఆగటంలేదు. నీలాంటి బియ్యేలు
పిలిస్తే ‘కో’ అంటే కోటిమంది కాచుకొని యున్నారు.

నారా—అయ్యా! తమకున్న గొప్ప హోదాకు నేను నిజముగా
తక్కువే?

వెంక—ఏమోయ్! నీయెక్కువయేమిటి? యీరోజున తింటే రేపటి కెలా అనే స్థితిలోనున్నావ్. చాలుచాలు కట్టిపెట్టు. వారున్నా రనికానీ...

నారా—లేకపోతే!...

ప్రసా—ఎందుకీ అనవసరగొడవ. వెంకట్రామయ్యా! అతనొచ్చిన పని చెప్పనీయ్.

నారా—(తనలో) వ్యవహారం యేమీ బాగాలేదు. అయినా కదిపి చూద్దాం. (ప్రకాశము) మాతల్లి మిమ్ములను పూర్వపు ప్రేమ మఱచి పోవద్దని...

ప్రసా—ప్రేమ! అదంతా నాకు తెలియదు. అబ్బాయీ! అవన్నీ వుత్తసంగతులు. నీమాటలు నేను నమ్మను.

నారా—(ఉద్దేశముగా) అయిన నాకిక్కడ ఆస్కారంలేదా? నీవు నాతండ్రివికావా? యిందతా తెలిసియూ యిట్లు నీవు భోగ భాగ్యములను అనుభవించుచుండి నేను దారిద్ర్య మనుభవించ వలసిందేనా? ఎందు కింతటి నిర్దయ? తండ్రి! చూడు, యీ రక్తము నీదికాదా? నీగుండెలు నిన్ను బాధించుటలేదా? యిట్లు నన్ను తూలనాడుటకు నీమనస్సొప్పుచున్నదా? తండ్రి! తండ్రి!! ఆహా! ఎన్నాళ్ళకు తండ్రి యని నోరార అనగల్గితిని; నాతండ్రి! (అని దగ్గరకుచేర ప్రసాదరావు చీతకరించుకొని తన్నును.)

వెంక—భేష్! బలే మంచి నటుడు. అబ్బాయీ! నీకీ అవస్థ అంతా యెందుకు? నాటకాల్లో యేచంద్రమతి వేషమో వేస్తే పని కొస్తావ్.

ప్రసా—బాగా అన్నావ్. ఏమోయ్ కొత్త కొడకా! నిన్ను నేను ఎరుగను. నీమాటలు నేను నమ్మను. నాదగ్గరనుండి నీకేమీరాదు.

నారా—తండ్రి! నీ విది మనఃపూర్వకముగా నంటివా? నేను నమ్మను. నీ శరీర భాగము నిట్లు త్రోసివుచ్చెదవని అనుకొనను.

వెంక—యింకా యెన్నిమాట్లనిపించు కొంటావోయ్. సిగ్గులేదా ?

ప్రసా—శభష్. బలే అన్నావ్ !

నారా—యిది అంతయు నీవు నిశ్చల మనసుతో మనసార అనుచున్న మాటలేనా?

ప్రసా—ఆహా ! తప్పకుండా ! నీతోనాకు వేళాకోళమా ? అబ్బాయి ! గొడవ చెయ్యకుండా అవతలి కెళ్ళు.

వెంక—లేకపోతే నేను చెయ్యి చేసుకోవాలసాస్తుంది.

నారా—ఆహా ! కాలుము. యితడు మానవుడా ! మృత్యుదేవత. దేవతగాదు. మృత్యుదయ్యము. ఓ! నీతి! జాతి! అభిమానమూ దయలేని అమానుషుడా ! నిన్ను నాతండ్రి యనుకొనుట గూడ అవమానము. నీవు పాపాత్ముడవు. దయా విహీనుడవు, క్రూరు డవు. కన్నకుమారుని, కట్టుకొన్న భార్యను వెడలనడచిన రాతి గుండె కిరాతుని జేరబోవుట తప్పు నాది. యింక యిక్కడ వుండ వలసిన అవునరం నాకులేదు. నీ మొహ మింక నేను చూడను. యింతవరకు నీతో మాట్లాడుటయే పాపము. జ్ఞాపక ముంచు కొనుము. నీవు చేసిన యీ మోసమునకు భగవంతునెదుట ఉత్తరవాదివై శిక్ష ననుభవింపక తప్పదు. ప్రపంచము చాలా విశాలమైనది. యేలాగోలాగున బ్రతుకవచ్చును. నాకుపోసిన వాడు నీరుపోయును. యిక్కడ ఒక నిమిష మండవలసిన అవ సరం లేదు. నీకూ నాకూ యిదియే సరి. (అని వెళ్ళును.)

ప్రసా—చాలా మాటలు నేర్పాడు మొత్తానికి.

వెంక—అయ్యా! మీరేమన్నా అంటారనుకొన్నా గాని, యే మాత్రం సెలవిచ్చినా వానిని అనవలసినవి నాల్గు దులిపి రోడ్డుమీది కీడ్చేవాణ్ణి. (వినుట నభినయించి) అదిగో పడకొండు కొట్టు చున్నది. యివ్వాలి మన వాయిదా. వెళ్ళొస్తాను. (అని నమ స్కరించి వెళ్ళుచుండ తెలుపడును).

పశ్చాత్తాపము

అంకము 2.

~~~~~

రంగము 1.

(గోవిందరావుగారి యిల్లు. ఒక బల్లపద్ద కాగితములు చూచుకొనుచు నారాయణరావు ప్రవేశము).

నారా—(స్వగతము) ఆహా! విధి ఎంతటి యద్భుతముగా పరిణమించెను! ఒక జమీందారు నింటపుట్టి సమస్త సౌఖ్య సౌభాగ్యముల ననుభవించపలసిన నేను, యిన్ని దినములు నా జన్మ నెఱుగక, నాతండ్రిని గుర్రెడుంగక పరమ దరిద్రావస్థ ననుభవించి, అనేక కష్టములకు లోనై యెట్టకేలకు పట్టభద్రుడనైతిని. ఆ సంతోషము పూర్తిగా నునుభవింపక ముందే, నా తల్లి! హా! గతించెను. యిన్ని దినములు తన విచారముతో అసహాయస్థితిలో లోకమనెడి బ్రహ్మరాక్షసిని నిరాధారయై, నిరాయుధయై, నిస్సహాయయై యెట్లెదుర్కొనెనో ఆ పరమాత్మునకే యెఱుక. చివరకు నాతండ్రి యునికి దెలియవచ్చెను. నన్నాత డెంతో ఆదరించు నను కొండంత ఆశతో అతనిని డాసి నోరార తండ్రి! యని పిలిచి అతని బిగిగొగిలిలో చేరగల్గుదునని యెంతో ఆశించితిని. కాని, భగవంతుని యాదేశము వేరు. నన్నాతడు నిందించి, తూలనాడి విసరికొట్టి ముష్టివానిని చీత్కరించి వెడల నడిపినట్లు వెళ్ళగొట్టెను. అట్టి స్థితియందు నామీద మొదటినుండి అత్యభిమానముతో వ్యవహరించిన గోవిందరావుగారి సాయమే లేకపోయిన నాగతి యేమైయుండునో! పరమాత్ముని కెఱుక.

(తెరలో సంగీతము వినబడును (వినుట నభినయించి) యెచ్చటనుండి యీ సంగీతము? ఓహో! కమలవలె నున్నదే! నాకు

ఆమెను గాంచకున్న ఒక్కదినము గడచుటలేదు. ఎల్లవేళలను, ఆనుందరమూ రి నాకంట కట్టిన్బుండును. యింతకు, నావంటి అభాగ్యునికి అంతటి సౌభాగ్యవతితో ప్రణయమేమి? అయినను దైవసంకల్ప మెట్లున్నదో! (అని పోబోవుచుండ తెఱలో నంగీతము బాగా వినబడుచుండును. నారాయణరావు నిష్క్రమించును. తెఱయెత్తగా కమల కూర్చొని పాడుచుండును. నారాయణరావు ప్రవేశించును. కమల పాట ముగించిన తరువాత నారాయణరావును చూచి లేచి).

కమల—ఓహో! నారాయణరావుగారా! చిరకాలదర్శనము. పూర్వము కాస్త కంటికైన కనపడతూ ఉండేవారు. యిప్పుడు దగ్గరవడంచేత బొత్తిగా దర్శనములు లేవు

నారా—లేదు. కమలా! కొంచెము పనితోందర.

కమ—అయిన విశ్రాంతికి వేళలేదా?

నారా—లేకపోవుటకాదు. కాస్త యీమధ్యన మనస్సు బాగుండక పోవుటవలన.

కమ—అదేమి మనస్తాపమేల?

నారా—కమలా! యేమని చెప్పుదును? నేనిప్పు డేకాకిని. ‘నా’ అన్నవా రెవరునూ లేరు. నాకీ విశాలప్రపంచమున ప్రేమించు వారెవ్వరును కనబడుటలేదు.

కమ—యేమి? వింతగా మాట్లాడుచున్నారు. మీ మనస్సు నేడు సరిగా నున్నట్లులేదు. మీ మాటలు నాకెంతమాత్ర మర్థమగుట లేదు.

నారా—అర్థమగునట్లు చెప్పవలయునా? నావై ఖరివలన నీకేమియు పొడగట్టుటలేదా?

కమ—(తల పంకించును)

నారా—కమలా! నిన్ను నేను ప్రేమించితిని. నీవు నా ప్రేమను తిరస్కరింప వనుకొనెదను.

కమ—(తలవంచి యూరకుండును).

నారా—కమలా! కమలా!! యేమి నా ప్రేమ నిరాకరించెదవా? నేను ప్రేమించుట నీ కిష్టములేదా? మౌనము వేమి? చెప్పుము. నన్ను రక్షింపుము. కమలా! నీవు నన్ను ప్రేమించుచుంటివా?

కమ—నా హృదయ మిదివర కే.....

నారా—ఐన నే నాశవదలుకొన వలసినదేనా? కమలా! ఆ భాగ్యరాశి యెవరు?

కమ—మీ.....రే...

నారా—(లేచి) కమలా! కమలా! నన్ను రక్షించితివి. యింక నీవు నాదానవు. నాదానవు గాదూ!

కమ—నా హృదయము యీవర కెన్నడో యర్పించితిని. కాని...

నారా—యేమి?

కమ—నా తల్లిదండ్రుల యనుమతి...

నారా—వారి యనుమతితో పనియేమి? మన యిద్దరిమనస్సులు కలసిన చాలదా?

కమ—అట్లుకాదు! మనమెంత నవనాగరికులమైనా, హిందువులము. మనసంఘము, మంచీ, చెడ్డా, ఆలోచించవలయును. యింతకూ నాకు విద్యాబుద్ధులు చెప్పించి, యిన్నిదినములు అల్లారుమునుగా బెంచి, యింతస్వేచ్ఛ నాకిచ్చిన నాతల్లిదండ్రులు తమ యేకైక పుత్రీకకు కలసందైనను అన్యాయము చేయుదురా?

నారా—వా రొకవేళ వివాహమునకు అంగీకరింపకపోయిన...

కమ—అప్పుడు చూచెదము.

నారా—కమలా! నీయిష్టమే కానిమ్ము. అట్లడిగిన పిదపే నిన్ను చేప
టైదన. యిక సెలవా? నన్ను మరచిపోకుము. కమలా! యిది
నిజమా! కల కాదుగదా! నీవు నన్ను నిజముగా ప్రేమించు
చుంటివా? నీవింక నాదానవు. కాదా! (తెరలో కమలా!
కమలా! అని పిలుపు. కమల నిష్క్రమించుచు. తెఱపడును.)

రంగము 2.

(గోవిందరావుగారి తోట. ప్రవేశము కమల)

కమ—(తెరలో) ఆహా! మానవజన్మ మంతకష్ట జీవనము! మనకిచ్చిన
జ్ఞానమెంత అపాయకరము. ఏ కలతువుగానో పుట్టిన యిన్ని కష్టము
లుండవుగదా! నే నితనిని మనసార పరిచితిని. మాతల్లిదండ్రు
లను సంపూర్తిగా ప్రేమించితిని. మా ప్రణయము వారంగీకరింపక
పోయిన కర్తవ్యమేమి? తల్లిదండ్రుల దోసిపుచ్చి యితనిని
అనుసరింతమన్న వాడు చేసిన దోహమేమి? జనసమాదిగా
నేటివరకు అటచేతులలో పెంచి, కావలసినవన్నయు నిచ్చి అత్య
నురాగముతో పెద్దను జేసిన నేను వారి కుమార్తెను. వారి
శరీరమున నొకభాగమును. ఒకవేళ యివన్నియు సరకు
గొనక మేమిర్వరము వెడలి పోయెదగున్న ముందు గతియేమి?
నన్ను పోషించుటకు అతడు చాలా కష్టపడవలెను. నాభారము
మిక్కిలి యెక్కువగును. ఒకప్పు డెంతకష్టపడినను లాభము
లేకపోవచ్చును. ఒంటివాడైన యెట్లో కాలము గడుపుకొన
వచ్చును. యిక నేను, పెన్నిధానమును తోసిపుచ్చి పేదరి
కమును కట్టుకొనినట్లు తల్లిదండ్రులకు ధిక్కరించినందులకు
విచారించుచు నాకొఱ కలడుపడు పాట్లుచూచి కందుచూ
డండవలయును. నా తెలిదండ్రుల యాజ్ఞను వ్యతిరేకముగా
పోవుట నాకు తెగదు. లోకము హర్షించదు. పలుగాకుల
పలుకులు ములుకులై తీరని వ్యధ ననుభవించవలసి వచ్చును.

నాకు మనశ్శాంతి యుండదు. అతడు సుఖపడడు. (యింతలో మెల్లగా అడుగులు వై చికొనుచు తలవ్రేలవై చి నారాయణరావ్ ప్రవేశము.) అడుగుల చప్పుడు విని కమల సంతోషముతో వెనుదిరిగి నారాయణరావు వాలకము చూచి అదరిపడి).

కమ—యీదినమట్లుంటిరేల?

నారా—యేమియూలేదు. నేను... యీదినము మన వివాహమును గూర్చి, మీతల్లి దండ్రుల...

కమల—వా రేమనిరి?

నారా—మీ తల్లిదండ్రుల నడిగితిని. మన యిర్వరిప్రేమ చెప్పితిని.

కమ—పిదప.

నారా—వారు వినిరి. తరువాత...

కమ—అబ్బా! నన్నెంతసే పిట్లు సంధిగ్ధావస్థలోనుంచెదరు. పరిహాసమున కిది స్థలముకాదు.

నారా—వారు నిన్ను ఎంతప్రేమతో పెంచినారో!.....

కమ—కాయా! పండా! త్వరగా చెప్పండి.

నారా—ఏమని చెప్పుదును. నావంటి అభాగ్యునకు మీతండ్రి యను మతి నివ్వలేదు.

కమ—(మిన్నకుండి తలవంచి కాలు నేలరాయును).

నారా—నీతండ్రి నిన్ను ధనవిహీనున కివ్వడట. నా ప్రస్తుతస్థితిలో నిన్ని చ్చట కంగీకరింపలేదు.

కమ—అట్లయిన కర్తవ్యము...?

నారా—నన్ను సరించుటయే. నేనిచ్చట నొకక్షణముండ, వలనుపడదు నీతండ్రిని చూచుటకు నాముఖ మింక చెల్లదు. నేను తగుధనము సంపాదించియే యాతనికి కనబడెదను. నన్ను నీవనుసరించిన

యెడల, మనమిరువురము సుఖముగా యేకల్లో, గంజో, కాచుకొని
బ్రతుకగలము.

కమల—మరి మాతల్లిదండ్రుల మాట?

నారా—వారిని విడుచుటయే.

కమల—అసంభవము! నేనట్లు చేయజాలను. నాతల్లిదండ్రుల కెదురాడ
లేను. ఐనను ప్రస్తుత స్థితియందు నేను నీకొక మోయలేని
బరువుగా నుందును.

నారా—అట్లనకుము. ఆ రోజు రావలయుగాని సంతోషముగానిన్ను
భరింతును.

కమల—నా తల్లిదండ్రులా, మిక్కిలి విచారించెదరు లోకమా,
శతవిధముల దూషించి పలుమాట లాడును.

నారా—లోకులు పలుగాకులు. వారి లెక్కేమిటి? నిజమైన ప్రేమాను
రాగ ముండవలయును.

కమల—లోకము నోరు మూకుళ్ళతో మూయలేము. మనము సంఘ
మునందు నివసించుచున్నాము. ఆసంఘపు యేవగింపు భరింప
రానిది. అందునను ఆడుదానికి అపకీర్తివచ్చిన ఆమచ్చ
మాయదు. నేను నిన్ను మనసార ప్రేమించితిని. కాని సంఘ
నియమములను, నాతల్లి దండ్రులను అతిక్రమింప నశక్తను.

నారా—కమలా! కమలా!! మన ప్రేమను మరచిపోకుము. యేమి
నీవెట్టి? నిశ్చలమైన ప్రేమముం దీయడ్డంకు లేపాటివి? రమ్మ.
నాయొక్క భావిభాగ్యాన్వేషణమున భాగస్వామిగా నుండువు.
నా కమలా! నా ప్రేమను గౌరవించి రమ్మ. “నన్ను ప్రేమిం
చితి” నంటివే?

కమల—నేను నిశ్చయముగా మనసార ప్రేమించితిని. నామనము నిన్న
నుసరింపమని ప్రోత్సహించుచున్నది. ఐనను నే రాజాలను.

నారా—కమలా! నావెంట రావా? “నాదాన” వంటివే?

కమల—(విచారముతో) రాజాలను.

నారా—ముమ్మాటికి?

కమల—(అనంగీకార సూచకముగా తలపంకించును.)

నారా—సరియే. నాకింక శైలవౌనంగుము. నాకింక లోకమే లేదు!
జీవము లేదు! సంతోషము లేదు! వెలుగు లేదు! నాజీవిత మింక
నిరర్థకము! దుర్భరము! దుస్సహము! దుఃఖమయము! ప్రియ
త్నించెద, నా రక్తమాంసము లన్నియు వినియోగించి ధనము
సంపాదించ. అట్లు సంపాదించియే నీపాణిని గ్రహించెదను.
అంతదనుక, యిదియే ఆఖరు సమావేశము. అదృష్ట మున్న
యెడల మరల కలుసుకొనుట; లేకున్న

కమల—లేకున్న?...

నారా—యింతటితో సరి.

కమల—హా! యెంతటి తీవ్రపరీక్ష. భగవంతుడా! శక్తి నిమ్ము. యీ
సమయమున నా కేమియు పాలుపోకున్నది.

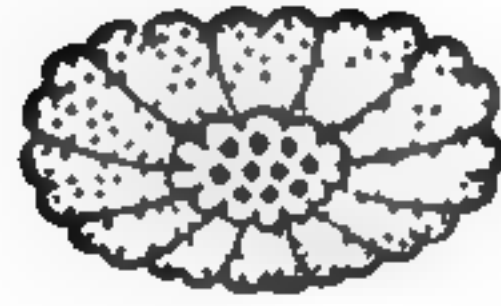
నారా—కమలా! విచారింపకుము. నేను పోయివచ్చెదను. నీకు శుభ
మగుగాక! యేది యెల్లెనను నిన్నొకానొకప్పుడు ఒక అభా
గ్యుడు మనసార ప్రేమించెననియు, అతని ప్రేమసాధము అకా
రణముగా, అన్యాయముగా, భగ్నమొనర్ప బడెననియు; ఆప్రే
మాగ్నియే యతని హృదయమున యెప్పటికి చల్లారక రవులు
కొనుచుండుననియు, అతడు నిన్నుతప్ప యింకొకరిని యెన్నడు
ప్రేమింపడనియు జ్ఞాపక ముంచుకొనుము.

కమల—నీమాటలు నా గుండెయలు పగులగొట్టుచున్నవి. వీనిని వినుట
కంటె తెగీతెగని కత్తితో శిరశ్చేదము చేయించుకొనుటయే
మేలు. అబ్బా ఎటువంటిమాట వినవలసివచ్చెను.

నారా—యిచ్చట నేనున్న యిరువురకును కష్టమే. నేనింక పోయెదను.
శలవు నిమ్ము. నీతల్లిదండ్రులకు నా వందనములు. నీకు శుభము.
అదృష్టమున్నయెడల అంతదనుక...

(నిష్క్రమించును)

కమల—పోయెదవా ! పోయెదవా !! ఆగుము. (అని వెంటాడ బోవు
చుండ తెఱవదును).

పశ్చాత్తాపము.

అంకము. ౩

రంగము. 1

(ప్రసాదరావు జమీన్దారుగారి యిల్లు. ప్రసాదరావుగారు, పాశ్చాత్య దుస్తులతో కొడుకు శంకరరావు కూర్చొని మాటలాడుచుందురు.)

ప్రసాద—అట్లయిన I. C. S. (ఐ సి. యస్.)లో వెళ్ళిన మనవాళ్ళందరూ తప్పిపోయారన్నమాట.

శంక—Yes. (యస్) నేను బారిష్టరుమీద Concentrate (కాన్సెంట్రేట్) చేశానుకాబట్టి Easy (యాజీ) గా Succeed (సక్సీడు) అయ్యాను. I am a lucky fellow (నేనుచాలా అదృష్టవంతుణ్ణి.)

ప్రసా—మొత్తానికి యిన్ని దినములకు యింటికి వచ్చావు. యిక నువ్విక్కడే పార్సీక్వీస్ పెడితే బాగా...

శంక—Damn it (డామిట్) Bloody private practice (వెధవ ప్రైవేటు పార్సీక్వీసు) ఎవరి క్లావాల. నాకు సబ్జిక్ట్ సెలెక్షన్సులో ఛాన్సు వుంది. I must exploit it at first (అసంగతేదో తేల్చుకోవాలి.)

ప్రసా—యేదోకాస్త, వున్నవాళ్ళంగనక, అన్నివ్యవహారాలు చూస్తూ, నువ్విక్కడే వుంటే...

శంక—My Lord. (మైలార్డ్) What a Conservative temperament! (ఎంతచాదస్తం) నాకు నీతో డిస్ కన్ చేయటం తలకాయ చాలానొప్పిగా వుంది. I have no time. (నాకు టైము లేదు.)

గోవిందరావు ప్రవేశము శంకరరావు లేచి Shake-hand (సేక్ హాండ్) యిచ్చి కుర్చీ చూపించి కూర్చొనిన తరువాత జేబు నుండి సిగరెట్ కేసు తీసి గోవిందరావుకి వ్వభోగా అతడు నిరాకరించును. తండ్రి కివ్వభోగా అతడు నివారించును. శంకరరావు నిర్లక్ష్యముగా Sorry I can't help it (అనుకొని సిగరెట్టు ముట్టించును.)

గోవింద—(నాటుచుట్టతీసి వెలిగింపబోవుచుండ)

శంక—(తనలో) What a nasty Company?

గోవింద—అ, మఱి సీమసంగతు లేమిటి?

శంక—O My Lord! (ఓమైలాడ్) I am not a newspaper (నేను న్యూస్ పేపరుగాను.) (అనుకొని ప్రకాశము) యేమీలేవు.

గోవింద—అయితే అక్కడ వత్తిధర యెలావుంది? గోధుమలకు డిమాండు జాస్తిగావుంది. అనుకుంటా! మఱి చైనా జపాన్ యుద్ధంనం గతి యింగ్లండులో యేమను కొంటున్నారు? బంగారంధర యే మన్నా తగ్గుతుందా?

శంకర—(తనలో) This fellow thinks I am some informa? tion Bullittin (వీడు యాభోగట్టా అంతా నన్నడిగితే) (ప్రకాశము) నా కవేమీ తెలియవ్.

గోవింద—మఱి యింతేనా నీ బారిష్టరు చదువు?

శంకర—My dear man (మైడియ్యర్ మాన్) బారిష్టరంటే వడ్డీ వ్యాపారంగాదు. మార్కెటు లెఖిలుగావు. న్యూసుపేపరుగాదు. That's not our concern. (వాట్లతో మాకు సంబంధము లేదు.)

గోవింద—కాస్త లోకజ్ఞానానికన్నా....

శంక—We can't bother our selyes with such Nonsense
(వాట్లతోటి మేం పెట్టుక కూచోము) Its beneath our
dignity (అవి మాడిగ్నిటీకి లోపము).

గోవింద—సరే కాని నీవివాహ మెప్పుడు?

శంక—(తనలో) Now you have turned your head to the
art of Match-making eh! (యింకా పెళ్ళి సంగతి వీడు
యెత్తలే దెందుకా అనుకొంటూన్నా).

గోవింద—యేమిటి? ఆలోచన? భావగారూ! ఊరుకున్నారేం?

ప్రసా—(తనలో) అప్పుడే భావగారు అని కలిపాడే (ప్రకాశము)
అబ్బే! యేదో మావాడి తాహతుకు తగిన సంబంధం దొరికి
నప్పుడు...

శంక—(తనలో) I see Now this old bug is after Dowry
(ముసలా డప్పుడే కట్నం పేచీ వేశాడు.) (ప్రకాశము) కాదు.
నాకిష్టమైన పిల్ల దొరికినప్పుడు.

ప్రసా—ఆమెకు తగిన స్థితిగతులు లేకపోయిన...

శంక—Doesn't matter (ఫరవాలేదు) నాకు నచ్చితే చాలు.

ప్రసా—నా కిష్టము లేకపోయిన...

శంక—I don't care (ఐ డోన్ట్ కేర్) పెళ్ళిచేసుకునేది నేను.

గోవింద—(తనలో) యితవరకొచ్చిందీ! (ప్రకాశము) అయితే నీయిష్ట
మన్న మాట.

శంక—Ofcourse. (తప్పకుండా) Why not? (వై నాట్?)

గోవింద—సరే, ఆవిషయం యిప్పుడెందుకు? సమయ మొచ్చినప్పుడు
చూసుకొందాం. అయితే శంకరం- నువ్వు...మాయింటికి రేపు
శనివారం విందుకి తప్పకుండా రావాలి. తప్పదు.

శంక—Oh ! I don't relish the idea (నాకు వీలులేదు)

ప్రసా—నువ్వు అలా అనగూడదు. వారు మనకు కావలసిన వారు.

శంక—I say! I know my responsibilities at least
(నా మంచిచెడ్డలు నాకు తెలుసు) నాకు అక్కడ కంపెనీ నచ్చదు.
All old fellows (అంతా ముసలాళ్ళు) I hate them
(నాకు వాళ్ళంటే పడదు.)

ప్రసా—అబ్బే ఆభయం వద్దు. వారి కమల యిప్పటి నాగరికత...

శంక—Who is this KAMALA? (హు యీజ్ దిస్ కమల?)

గోవిం—మా అమ్మాయి.

శంక—(తనలో) Let us see! (కొంచె మాలో దించవలసిన విషయమే.) (ప్రకాశము) సరే మీరిలా చెవుతున్నారు గనక
I shall try (రావడానికి ప్రయత్నిస్తాను.) అయినా చెప్పలేను.

గోవిం—అలా కాదు. తప్పకుండా రావాలి.

శంక—I shall see (చూస్తానులేండి) నాకు క్లబ్బుకు వేళయింది.
వెళ్ళాలి. మీరిద్దరు మాట్లాడుతుండండి Cheerio (వస్తా
అని వెళ్ళుచుండ తెలిపడును).

రంగము. 2

(కాఫీహోటలు వద్ద ప్రవేశము. వెంకటామయ్య, సుబ్బారావు, ఆంజనేయులు.)

సుబ్బా—అంతవరకొచ్చిందీ! అబ్బాయిపని.

ఆంజ—మరింకేమిటి? యింగ్లండుకూడ వెళ్ళివచ్చాడై రి.

వెంక—అంతటితో సరా ! ఆ షికార్లేమిటి? ఆ సమావేశా లేమిటి? ఆ
ముచ్చట లేమిటి? హరిహర్ ! తల్చుకుంటే నాలాంటివాడికే తల

కాయ మెత్తుకొని తిరగడానికి వీలులేకుండా వుంది. గోవిందరావు గారు మెలా భరిస్తూన్నారో ?

సుబ్బా—యింతకీ, గుత్తాన్ని పెంచినట్లు, పెండ్లి పెటాకులు లేకుండా, ఆడదాన్ని పెంచితే యేమాతుందీ?

ఆంజ—యీ నాగరికత ఒకటి, మధ్యలో. అందులో ఆడదాన్ని విచ్చలవిడిగా అందరితోడి తిరగనియ్యడమే? మత్తేమైతుంది ?

సుబ్బా—మీ శంకరరావు గనక సరిపోయింది. నే నై తేనా !

వెంక—అతనికిమట్టుకు యేమిలోపం? మనకన్నా నాలుగు ఆకు లెక్కువ చదివాడు. పదిరకా లెక్కువ చూశాడు.

ఆంజ—అంతవరకూ వచ్చిందన్నమాట.

వెంక—ఆహా ! సందేహమొదుకు ? యిహ మన బ్రాహ్మణజన్మ గతు లేకుండా పోతుంది. శంకరాచార్యుతో జెప్పి షొక్క బ్రద్దలు గొట్టించ గలనుగాని...

సుబ్బా—నువ్వు శంకరాచార్యుగారి యేజంటువు. నీకేమి భయమోయ్.

వెంక—దానికి కాదోయి. డబ్బుముడ్డిలోవున్నాడు దేవుడు.

సుబ్బా—అదికాదు. మన వెంకట్రామయ్యకీని, ఆ పూటకూళెట్టిందే బోడిది, రంగమ్మ దానికీని వున్న...

వెంక—మూస్కోవోయ్. మనలో పత్తిత్తు మెవ డిక్కడ?

ఆంజ—అయితే కమలా బారిష్టరుగార్లు యింకెన్నాళ్ళు యిలా పెళ్ళి చేసుకోకుండా కాలం గడుపుతారు?

వెంక—రంకుసాగితే పెళ్ళెందుకన్నారు పెద్దలు.

ఆంజ—భేష్. నీకొక శిష్యుడు తయారయ్యాడు, క్రొత్త నూత్రాల నను సరించడాన్ని. ఆ శంకరాచార్యులగారిని ఆశ్రయించి ఆ నూత్రం

కాస్త మనుస్మృతిలో యెక్కించావంటేనా, నీపేరు జెప్పుకొని చాలామంది బ్రతుకుతారు.

సుబ్బా—ఆభాగ్యం నాకే నా వట్టిందికాదు. నిరద్యోగ సమస్య సులభంగా పరిష్కార మయ్యేది.

ఆంజ—నిన్ను రానీకేం. ఆయనకు డబ్బున్నవాళ్ళుతప్ప పనికిరారు. ఆయనకు డబ్బే ముఖ్యం. అందులో ఈకొత్తగా పెట్టిన ఋణవిమోచన చట్టంవల్ల, బాగా దెబ్బతిని యున్నాడు. అల్లుడే నా డబ్బున్న వాడయితే, గోవిందరావుగారు శాంతిస్తారు. ఆయన వ్యవహారాలై నా చూసి, కాస్త కమిషన్ కొట్టచ్చునని.

సుబ్బా—బిల్లంటే జ్ఞాపక మొచ్చింది. దీనివల్ల మీ జమీన్దారు గార్కి బాగా లాభ మనుకొంటా.

వెంక—ఆహా! మొదట్లో అలాగే భేష్ అనుకొన్నామ్. కాని దరిమిలాని మాకు రావలసిన శిస్తులు తుడిచిపెట్టుక పోయాం. పాత బకాయాలను ఆధారం చేసుకొని యిన్నాళ్లు లాక్కుస్తూన్నామ్. మాకు రావలసినవన్నీ చాలామట్టుకు నున్నా జుట్టాయ్. ఋణదాతలు వ్యాజ్యాలు బనాయిస్తూన్నారు. డిక్రీ లవుతాయ్. అప్పటిగతి? యెక్కడా అప్పనేది వుట్టదు.

ఆంజ—బ్యాంకు లున్నాయిగా?

సుబ్బా—చూడు ఈమధ్య కోపరేటివు క్రెడిట్టు అన్నారే, అదేమైనా లాభిస్తుందా?

వెంక—బ్యాంకులు! బ్యాంకులు! కోపరేటివు ఆఫీసులు. అంతా పేరు గొప్ప ఊరుదిబ్బ. వారి కీవ్యాపారం యేమిటెలును? ఉన్న డబ్బెంత? అందులో శ్రీరామచంద్ర! వారిచుట్టూ యెన్నిసార్లు తిరగాలి. యెన్ని కాగితాలమీది తెలిసితెలియక దస్కతులు పెట్టాలి. యిందులో యెన్ని అనుమానాలు? చెక్కుమీద అంక

వేస్తే ప్రక్కన గుమస్తాగాడు అంకెలు దిద్దుతాడేమోనని అనుమానాలెన్ని. యింతాజేసి యింతా తిరిగితే అప్పు వుట్టక పోవచ్చు. వారివ్యమని చెప్పరు; యిన్వలేమని బయటపడరు. మనం తిరిగి, విసికి, వేసారి, పూరుకోవాలి.

సుబ్బా—యితకూ బిల్లువల్ల రైతులు బాగుపడతారనుకొంటా!

వెంక—ఆహా! నిస్సందేహంగా! చూస్తాంగా. నాకు కోర్టు వేళయింది వెళ్ళాలి (అని నిష్క్రమించును).

సుబ్బా—బ్రదర్ సిగరెట్టుందా! (అని ఆజనేయులు జేబులో Gold Flake ప్యాకెట్టులో వున్న 1 డక్కా సిగరెట్టుతీసి యిద్దరు చెరిసగం తుంచి ముట్టించిన తరువాత) బ్రదర్ నేను ఆదారి నిరాను. ఆ కొట్లో బాకి; ఆ వీధినే యిటద్దెకూడ మెగేశా నో పాతిక; యిప్పుడలా వెడితే మర్యాద దక్కదు.

ఆంజ—సరేలే బ్రదర్ చిక్కు లెవరికి లేవు. నాకూ యిటేపనుంది Travellers బంగళాలో మా డై రెక్టరు “Ram” గారు దిగారు. పాపం మన కనకాన్ని తీసికెళ్ళి చూపించాలి; చాలా సరదా పడుతూంది సినిమాలో కెళ్ళాలని

సుబ్బా—వీలయితే నాకో ఛాన్సుచూడు; అంతాకలసి వెడదామ్; (అని యిరువురును నిష్క్రమించుచుండ తెలుపదును).

రంగములి.

(గోవిందరావుగారి తోటలో సంగీతము పాడుచు కమల.)

తెలులో అమ్మా! బారీష్టరుగారు వచ్చారు.

కమల—(కొంచెమాలోచించి) రమ్మను. (స్వగతము) యితనిప్రవర్తన వింతగా నున్నది. ఆలోచించి చూచిన యేదో దురుద్దేశమున్నట్లు కనబడుచున్నది. యిట్టివారితో పరిచయము తప్ప. ఎంత త్వరలో

వదల్చుకొనిన అంతమంచిది (అనుకొనుచుండ శంకరరావు ప్రవేశము.)

శంకర—Hallo Kamala (హలో! కమల!) యివా శిలావున్నా వేమిటి?

కమల—అబ్బే యేంలేదు. కాస్త తలకాయ నొప్పిగావుంది.

శంకర—కొంచెం కార్లో పీకారు వెడదాం. అన్నీ తగ్గుతాయి.

కమల—క్షమించండి నాకు వీలులేదు.

శంకర—Why not (వై నాట్) నువ్వు తప్పకరావాలి. I will not leave you here like this (నేను నిన్నిలావదలిపెట్టను).

కమల—మితో రావడానికి నాకు మనస్సొచ్చడంలేదు.

శంకర—కమలా! నన్నిలా కష్టపెట్టడం నీకు న్యాయమా?

కమల—మీకెందుకూ కష్టం?

శంకర—Because I love you (నేను నిన్ను ప్రేమించాను) కాబట్టి రా! నాకమలా! యిలారా! చూడు! యేదీ ముద్దు...

కమల—శంకరరావుగారూ! మీరు చాలా పొరబడుతున్నారు. తమరు దయచేసి యిలా మాట్లాడవద్దని ప్రార్థిస్తూన్నాను.

శంకర—Daninit (డానిట్) I know it all (నాకదంతా తెలుసు) యీసిగ్గంతా యెందుకు? నాకు తెలుసు మీ ఆడవాళ్ళ సంగతి. మనసులో ఎంతయిష్టముంటే అంత బెట్టుగా కనిపిస్తారు (అని దగ్గరకు రాబోవ కమల దూరముగా జరుగగా) Cut it out! (కాస్త ఆవు నీవేషం) నేను చాలా గరల్సుని చూశాను. Don't think too much of yourself (నీ యెక్క వేమిటి?) యేదో కాస్త హావీగా పైం స్పెండ్ చేద్దా మంటూంటే...

కమల—అయ్యా! తమరు దారితప్పి వచ్చారు. యిది వేశ్యాగృహము కాదు. యీ కాలమున వేశ్యలయందే పడుపువృత్తి నశించి వారు యిష్టాయిష్టముల నెఱవేర్చుకొనుచున్నారు. ఆడుదనిన యొక భోగవస్తు వనుకొనుచున్నారా? కనపడ్డవారి నందరిని సంతోష పెట్టడం మాపనికాదు. స్త్రీకికూడ ఉచ్చము, నీచము, జ్ఞానము, అలోచన, యుక్తాయుక్తము, నీతి, జాత పుటాయి. కాస్త చను విచ్చి యెదుటపడి ధారాళముగా మాట్లాడినంతనే, పురుషుడు స్త్రీని కామించును. ఆమెమాటలు, చేతలు, చూపులు యెంత అమాయకముగానున్ననూ, పురుషులు వాటియందుండి తమకను వగు వింత యర్థములు దీసి అవి యన్నియు ప్రణయసూచనలను నమ్మకముతో అడ్డగోలుగా ప్రవర్తించెదరు పురుషులు చాలా మంది వగున, వాపి, యగధర్మము అన్నమఱచి స్త్రీలను బల వంత పెట్టెదరు. స్త్రీని చెడుపువారు పురుషులు. చెడినదని స్త్రీని రచ్చకీడ్చువారు పురుషులు. రచ్చకీడ్చి నిలువనీడలేక వెళ్ళగొట్టువారు పురుషులు. అట్లు వెళ్ళగొట్టబడిన స్త్రీయొక్క అసహాయస్థితిని లోకువచేసుకొని కామముతో వంచించి ఆమెను పడుపువృత్తిలోనికి దింపి నాశనముచేయువారు పురుషులు. మిమ్ముల నేనేమియు ననుటలేదు. పెద్దపెద్ద పరీక్షలిచ్చి, దేశ దేశములు తిరిగినవారికే యిట్టి దురభిప్రాయములు వదలనిచో యొక సామాన్యుల మాటయేమి?...

శంకర—Look here (యిలాచూడు) I am not a public audience (యిదొక మహాసభకాదు) నీ లెక్కకు కట్టిపెట్టు. నీ సంగతంతా నాకు తెలుసు, Don't try to deceive me (నాకే వేస్తున్నావే యీటాపే)

కమల—అయ్యా! శంకరరావుగారూ! తమరు మెల్లగా చెప్పిన తెలుసు కొన లేదు. మీ ప్రవర్తన, మాటలు, మర్యాద నతిక్రమించి

నీతి విరుద్ధముగా నున్నవి. మీరిచ్చట ఆగనక్కరలేదు. దయ చేసి వెళ్ళండి.

శంకర—ఓహో! సరేకాని నాకన్న మంచివాణ్ణి యెక్కడ సంపాదిస్తావ్? చూడు Don't be a fool (వెట్టదాని లా వున్నావే) అయినా నీకునచ్చిన వాణ్ణి నీ యిష్టం వచ్చినప్పుడే పెళ్ళిచేసుకొందువుగాని; But that does not prevent you from having a happy time with me here any-way (యిప్పుడు కాస్త సరదాగా కాలం వెళ్ళుచున్నావడానికి అడ్డేది?)

కమల—మీకింక చెప్పిన తెలియదు. తెలుసుకోవడం అంతకన్నా యిష్టంలేదు. మీరు వెళ్ళరు. నలుగురిని పిలిచినచో నాకే చెడ్డ పేరు. యింతవరకూ రానిచ్చట తప్పు నాది. యిక యిచ్చట ఒక్కవిమిష ముండుట నాకు మర్యాదగాదు. యింకెప్పుడూ యిలాంటి అప్రస్తుత ప్రసంగ తేవతీయకుండ మీ అసర్గళప్రేమను యే చెట్టుకో గుట్టకో మనసార వప్పగించి మీయిష్టం వచ్చినప్పుడే వెళ్ళండి (అని నిష్క్రమించును).

శంకర—సిల్లీఫూల్. అబ్బే! మనవాళ్ళకి బాప్తిగా మ్యూసర్సు తెలియవ్. యిదే గనక వెస్టయితేనా! ఓ మైలార్డ్! ఎంత ఆనందం! యిందుకనే మనవాళ్ళిలా వున్నారు. వీళ్ళకి ప్రాగ్రిన్ రమ్మంటే యెలా వస్తుంది? యే Country (దేశము) అయినా దాని Legs మీద అది Stand అయి (స్వయం. శక్తిమీద) పైకి రావాలంటే such thing should not be encouraged (యిలాంటి వేషాలు కట్టిపెట్టాలి) ఆ కల్పరు, ఆ సోసైటీ, ఆ మానర్సు, ఆలైఫు, యేమన్నా! అబ్బే! మనవాళ్ళ కెండు కబ్బుతాయ్. అబ్బే వుత్త బూట్లు. అయినా యీ కమలకు

తల త్రిప్పదు జాస్తి I will teach her a lesson
 (దీనిపని పట్టిస్తా) యిది ఎవణ్ణి పెండ్లిచేసుకుంటే వాణ్ణి Ruin
 (నాశనం) చేస్తా. దీని life, hell (బతుకు నాశనం) చేస్తా.
 చూపిస్తా నా తడాఖా! నాకు కోపం తెప్పించి బతకాలంటే
 It's quiet impossible (వీలులేదు) (అని పోబోవుచుండ
 శాసనం).

పశ్చాత్తాపము

అంకము 4.

రంగము 1.

(గోవిందరావుగారి యిల్లు మహాలక్ష్మి, గోవిందరావుగారు, కమలా కూర్చోని యుందురు. గోవిందరావు ఒక ఉత్తరము పఠించుచుండును. బల్లపై కాఫీపాత్రలుండును.)

గోవిం—(చదువును) “యింతడబ్బు ఆర్జించిన తరువాత నేను కమలను వివాహమాడ కోరి మరిలమిమ్ము అడుగదలచినాను. దైవాను గ్రహమువల్ల మంచిరోజులగుటవల్ల భగవంతుడు నాప్రేమను మన్నించుటవల్ల ధనము యిట్లు సంపాదించగలిగినాను” (తనలో) చాలా పట్టుదల మనిషి. మొత్తాన్ని అనుకొన్నంతా నెగ్గించు కొన్నాడు. “నేను కొద్దికాలములోనే మిమ్ము కలసికొందును. అప్పుడు నాయొక్క కోరిక మీరు తప్పక మన్నించెదరని నమ్ముతున్నాను. మీకు నానమస్కారములు. యింతేసంగతులు. ప్రియమైన నారాయణరావు” ప్రేమంటే యిలావుండాలి. (తనలో)

మహా—మన శంకరరావుకన్నా యెక్కువా? జమీన్ దారుకొడుకు, ధనవంతుడు. బారిష్టరు రేఫో నేడో గొప్ప ఉద్యోగంకూడ రాబోతుంది. అతని కేం తక్కువ.

కమ—బుద్ధి...

మహా—తెలివితక్కువ. చిన్నపిల్లలు చిన్న అందంలేదు.

గోవిం—కమలమట్టుకు చిన్నపిల్లా! తన మంచిచెడ్డలు నిర్ణయించుకో లేదూ!

మహా—ఆహా! వుట్టినప్పటినుండి ఆమె నిర్ణయించుకొంటుంది. యిహ ముందుకూడ అంతే! నాకెందుకు లేండి మధ్యలో. (అని మూతి త్రిప్పుకొనును.)

గోవిం—ఏమన్నా అంటే బిగుసుకొంటావు. అలాఅని వూరుకోవు.

కమ—ఉత్తరంవచ్చి యెన్నిరోజులయింది నాన్నా?

గోవిం—నాలుగు రోజులయింది. బహుశ అతడు త్వరలో రావచ్చును. అయితే ఆసంగతేం జెప్పమన్నావు, నీకిష్టమేనా?

కమ—(తలవంచి) మీయిష్టం.

గోవిం—అలాగాదమ్మా నీవు వయసు వచ్చినదానవు. యుక్తాయుక్తాలు తెలిసినదానవు. తరువాత మమ్మల్ని బ్రతికున్నన్నినాళ్ళు తిట్టడంకంటే, యిష్టాయిష్టాలు యిప్పుడే నిర్ణయించడం మంచిది. చెప్పు నీ కిష్టమోకాదో!

కమ—(మిన్నకుండును.)

గోవిం—చెప్పమ్మా! మఱి.

మహా—యిష్టంగాకేం. లేకపోతే యింత మెత్తదనం కూడానా! గుడ్లు పీకెయ్యదు.

కమ—పో అమ్మా! ఎప్పుడూ యింతే.

మహా—అవునమ్మా! అందరికీ కానిదాన్ని నేనే. పోనీవే అయితే; చూడండి! దాసికిష్టం లేదట.

కమ—నే సలా అన్నానా?

గోవిం—చెప్పమ్మా నీ యభిప్రాయం. నీనోట్లోనించి ముచ్చటగా వింటాం. నీవల్లే గాదమ్మా మాకింత సంతోషం.

కమ—మీయిష్ట మేలా అయితే అలా!

గోవిం—అదేం మాట! అయినా నాకు నీవు నారాయణరావును పెండ్లి చేసుకోవడమే యిష్టం. చిన్నప్పటినుంచీ యెరిగినవాడు; బుద్ధి

మంతుడు; నిన్ను బాగా ప్రేమించాడు, ధనతోపం లేదు; నా కన్నివిధాల నచ్చాడు. యిహ నీసంగతి జెప్పు?

కమ—నాకూ యిష్టమే (అని చరచరలోనికి పారిపోవుచు).

మహ—అబ్బో యింతోటి మొగుడూ! ఎంతసిగ్గే!

గోవిం—పాపం! చిన్నపిల్ల. యికమనం పెళ్ళి పెత్తనాలమీద వుండాలి. త్వరగా పనులన్ని జరగాలి. ఒరేయి యెవరక్కడ?

(తెరలో) అయ్యా!

చూడు, వెళ్ళి మనశాస్త్రులుగారిని, వెంకటప్పావధానులుగారు న్నారే? వారిని, పనుందని ఉన్నపాదిగా పిలుచుకురా!

(తెఱలో) చిత్తము.

ఒరేయి చూడు! (తెఱలో అయ్యా)

తొందరగా పిలుచుకురావాలి.

(తెఱలో చిత్తం.)

మహ—అకాఫీ తాగండి, చల్లారిపోతుంది; కూతురు పెళ్ళిహడావిడిలో ప్రపంచమంతా మరుస్తున్నారు.

(గోవిందరావు కాఫీ త్రాగుచుండ తెఱవడును).

రంగము 2.

(పెండ్లివారిల్లు తెఱయెత్తగా. ఒకప్రక్క నారాయణరావు కమలా పెండ్లి దుస్తులతో నిలచియుందురు. ఒకవైపు మహాలక్ష్మి, గోవిందరావు. బంధువులు నిలచియుందురు. మహాలక్ష్మి కాళ్ళుగడిగి పాటపాడి.)

మహ—శేర్లు జెప్పండి!

నారా—యిందాక చెప్పాం కాదండీ!

గోవిం—మళ్ళీ చెప్పరాదు?

వృద్ధ—రోజూ, యిహ యేలాగూ పిల్చుకుంటూనే వుంటారు. ముచ్చటల్లా యీ నాల్గరోజులే! కాస్త అనండి నాయనా! వింటాము.

నారా—ఆలాగే కానియ్యండి. “కమలా! నేను వచ్చాం.”

వృద్ధ—నాయనా! నాకు చెప్పుడు. కాస్తగట్టిగా చెప్పు బాబూ!

నారా—(నవ్వి) తాతగారు! మీ యిష్టమే కానియ్యండి “కమలా! నేను వచ్చామండి” వినపడిందా!

వృద్ధ—ఆహా! (కమలతో) అమ్మా మఱిసీవో!

కమల—(మిన్నకుండును).

నారా—మఱి నాచేత చెప్పించారు. మీ అమ్మాయితేత చెప్పించండి.

వృద్ధ—ఏది చెప్పమ్మా.

కమల—(గట్టిగా) “నారాయణరావుగారు, నేను వచ్చాం”

వృద్ధ—శెభాష్! ఆలా వుండాలి.

నారా—సరే, గెలుపు మీదేలేండి.

వృద్ధ—కాక!

(తెఱలో బాబూ తలుపులదగ్గరే యింత ఆలస్యం జేస్తూంటే, యివ్వాల సదస్యం తెల్లారేట్టుంది. ఎక్కడెక్కడనుంచో వచ్చి బ్రాహ్మణ్యం కనిపెట్టు కూచున్నారు. త్వరపడాలి. అమ్మా లక్షమ్మగారూ! మిమ్మల్నేనండి! వధూవరులను త్వరగా తెమల్చండి.

గోవిం—పదండి, శాస్త్రుడుగారు తొందర పడుతున్నారు.

నారా—తప్పకుండా! యీ ఐదురోజులు సామ్రాజ్యం శాస్త్రులు వారిదే. అందులో యీన సీనియర్ ముస్సలోని లాంటివాడు.

(అని అందరు పోవుచుండ తెఱపడును).

~~~~~

రంగము కి.

(వీధి. ప్రవేశము. ఆంజనేయులు, సుబ్బారావు.)

సుబ్బా—అయితే, పాపం అతని కేం తెలుసు?

ఆంజ—తెలియకేం? డబ్బుందిగా అన్నిమచ్చలు కప్పటానికి.

సుబ్బా—ఎంతడబ్బున్నా, అంత చెడ్డపేరున్న పిల్లను ఎవరు చేసుకొంటారు? మనలో మనమాట? కమల కీ నారాయణరావుకి మొదట నుంచి సంబంధమని వాడుక. ఈశంకరిరావు మధ్యలో వచ్చాడుట.

(ప్రవేశము వెంకటామయ్య).

సుబ్బా—ఓహో వచ్చావూ. నీకోసరమే ఎదురు చూస్తున్నాము.

వెంక—ఏం కథ?

ఆంజ—అబ్బే! ఏంలేదు, పెండ్లివారిని గురించి.

సుబ్బా—పెండ్లయి నాలుగునెలలు కావస్తోంది. యింకేం పెళ్ళివారు? అందులో “అష్టాదశవర్షే త్ భవేత్ కన్య” వివాహం కూడా నై రి.

వెంక—అందులోనే వుంది మజా! మరి సెకండుహాండు సరుకు కూడా నై రి.

ఆంజ—భేష్! బలే బాగాలన్నావు - అనుభవంమీద - యీవిషయం లోకూడ నీఅడుగులే తొక్కుతున్నారు, మనుష్యులు.

వెంక—మననంగతి వేరోయి. దానికి చిన్నప్పుడే ఆధీనం తప్పడంవల్ల...

సుబ్బా—మొదటినుంచి నీవే కంట్రాక్టు తీసుకొన్నా సనుకొంటున్నావు.

వెంక—అబ్బాయి! మీకు తెలియదు. అదినిజంగా పతివ్రత. నన్ను దప్ప మఱియొకరి నెలుగదు.

ఆంజ—శంకరాచార్యుల శిష్యుడవుకూడ అయిరి. నీవు మరోలా అయితే డొక్క బద్దలుతీయవు.

వెంక—దానికేగాని; ఆ నారాయణరావు ఆ ఎంగిలి బీడిముక్కను దగ్గరెట్టుకొని, “అనాఘాతం వుష్పమ్” అని మురిసిపోతున్నాడు పాపం; వాడికి తగిన శాస్త్ర అయిదిలే. ఏదో రెండు అక్షరముక్కలు, పేరు వెనకాల తగిలించుకోగానే, తల తిరిగి పోతుంది.

సుబ్బా—నిజమే! మొన్నమొన్నటిదాక వీడిస్థితి అందఱు యెఱిగిందే, యిప్పు డెంతకొమ్ము లొచ్చినా.

వెంక—యిప్పుడుమట్టు కేమి యెక్కువ? నాకు అసలు సంగతంతా తెలుసు, వాడేం కొత్తగా యింతడబ్బు సంపాదించా డనుకొంటున్నావా?

ఆంజ—మఱి?

వెంక—అబ్బే! అసలుసంగ తేమిటంటే, నారాయణరావు వాళ్ళింట్లో పనిచేసేవాడుకదూ. అప్పుడే యిద్దరికి అలవాటైంది. యీడొచ్చిన పిల్లయిరి. మొగాడు దగ్గరున్నాడయిరి. యింక అడగాలిసిం దేముంది? కొద్దిరోజులికి ఆసంగతంతా బయటపడింది. నలుగురు నోళ్ళలో, బడ్డ తరువాత, యిహ వాళ్ళిద్దరినీ దగ్గరుంచితే లాభం లేదనుకొని దొరగార్ని వెళ్ళగొట్టారు.

సుబ్బా—అలాగా! అసలు కిటుకు యింతవరకు మాకు తెలియదు.

వెంక—అప్పుడే యేమయిది? దరిమి లాన్ని, మాశంకరరావుగార్ని చేర్చారు. ఏ దోకట్టి పెడదామని. మనవాడు చూసాడు యేదో యెట్టగా వుల్లగా వుందిగదా అని. కొద్ది రోజులు కులాసాగా కాలం గడిపాడు. వాళ్ళందరు ఎలాగై నా మెడవంచి, పిల్లని అంట కట్టాలని చూసారు. మనవాడు కాలంగడపటానికి ఒప్పుకున్నాడు

గాని పెళ్ళి కొప్పకొంటాడా? యిహ వారిగడప తొక్కటం మానేశాడు, తనని బలవంత పెడతారని. యిహ ఊరుకుంటే యేం కొంపమునిగిపోతుందో అని గోవిందరావే యెక్కడో అడుక్కు దింటూన్న యీ తాప్తుడికి, యింతడబ్బుపంపి మసి బూసి మారేడుకాయ జేశాడు.

ఆంజ—అబ్బా! చాలాసంగతులు కనిపెట్టావే?

వెంక—అబ్బాయి! మనకితెలియకుండా యేంజరుగదనుకో!

సుబ్బా—రండోయి! కాసిని కాఫీనీళ్లు త్రాగివద్దామ్.

వెంక—అంతకంటేనా! పదండోయి (అని వెళ్ళేదరు. పిదప నారాయణ రావు మార్కెట్లోకి వెళ్ళి పోవుచుండ తెలుపడును).

పశ్చాత్తాపము.

అంకము 5.

రంకము 1.

(నారాయణరావు యిల్లు. ప్రవేశం కమల.)

కమ—(తనలో) వివాహమై యిప్పటికి దాదాపు ఆరు నెలలు కావచ్చు చున్నది. మొదటిమూడునాలుగునెలలు చాలా సంతోషంగా గడి పాము. సుమాగు, రెండు నెలలు నుండి, వారు మిక్కిలి ఖిన్నులై, పూర్వపు కళను గోల్పోయి, నిద్రాహారముల మఱచి, అదేదియో విధముగానున్నారు. కారణమేమో తెలియుటలేదు. బహుశ లోకు లనేక విధముల ననుకొను వార్తలీయన జెవుల పడెనను కొందును. అవును. తప్పకుండా యింతే. ఆహా! లోకమొత పాడుది. మనము యేమీ యెఱుగక పోయినను, మనదోషమేమీ లేకున్నను, యిచ్చవచ్చినట్లెల్ల మాట్లాడి, రచ్చకీడ్చుట ఒక నిత్య వినోదము వలెనున్నదే? ఓలోకమా! నోరులేని ఎండ రమాయ కుల కాపురమిట్లు కూల్చుచున్నావో? గదా! ఛీ! మానవసంఘ మున జీవించుట యొత్తకష్టము. నావలన, పాపం ఆయన ఎంత చింతించుచున్నారో? ఎంతబిగబట్టుకొన్నారో? యిలా తిరుగు తున్నారు. పాపం. నన్ను ప్రేమించి, యిన్నిదినములకు పెండ్లి యాడి, నమస్త సౌఖ్యముల ననుభవించెదమను నాశతో, నున్న వారి యాశ నిరాశ యయ్యెను. పై పెచ్చు నలుగురి నోళ్ళలోను పడవలసి వచ్చెను. యీ పాపిష్టి నోళ్ళు యింకాయెన్ని కూతలు కూయునో? యింతకూ యిదంతా నావల్లవచ్చింది. నన్ను పెండ్లి జేసుకొనకున్నచో, ఆయన హాయిగా నిశ్చింతగా వుండెడివారు. యిప్పుడా, తీరని మనోవేదనచే చిక్కుచున్నారు. యిహకొన్నా

ల్పిలావున్న వారి యారోగ్యవిషయమై, నాకుభయమగుచున్నది. నేనిచ్చట, లేకయున్న, యీ నోళ్ళుకాస్త మూతలడును. పాపం! వారికొరకై నా యీత్యాగంనేను చేయాలి, చేసి తీరుతాను. నేననే వ్యక్తి జీవముతో కల కనబడుచూ ఉన్నన్నాళ్ళు ఆయన కీయపవాదం తప్పదు. నేనిచ్చటనుండి తొలగుటయే కర్తవ్యము. వారిమీది ప్రేమచేతనే, యిట్లు చేయుట వారిసౌఖ్యముకొఱకే, యీ నా త్యాగము. ఇంక నేను త్వరపడవలయును. ఆయన కెంతటి త్వరలో మనశ్శాంతియొనగూర్చిన అంతటిధన్యును. యింకనాల సింపరాదు (వినుట నభినయించి) ఏమి! ఎవరో పిలుచుచున్నారు! (అని వెళ్ళబోవుచుండ తెలుపడును.)

రంగము 2.

(రాతి) నారాయణరావుయిల్లు దీపం తగ్గించియుండును. నారాయణరావు ఒక్కడు మంచముపైపరుండి నిదురపోవుచుండును. నారాయణరావులేచిబయటకు వెళ్ళివచ్చి)

నారా—యిదేమి? తలుపులిట్లు వోరవాకిలిగా వేసియున్నవి? దొంగ లేమైనా వచ్చారా యేమిటి? చప్పుడేమియు వినబడుటలేదే? కమలా! కమలా! యేమినిద్రా! (అని మంచము డాసిచూచి) ఏదీ? ఎక్కడకు వెళ్ళినది? యెప్పుడునూ అలావెళ్ళదే? కమలా! ఐన జూచెదను. (అని దీపము పెద్దదిజేయగా దానికింద నొక ఉత్తరముండును. అదితీసి) యిదేమి? యిచ్చటి కెల్లువచ్చెను? (అని ఉత్తరమునిచ్చి) ఎవరూ! “నాప్రియమైన నాథా! నేనిట్లు ఆశ్చర్యకరముగా యెల్లు మాయమైతిని మీరు విచారింప వచ్చును. నేను నాయొక్క స్వయంబుద్ధివలననే, నిశ్చలచిత్తముతో, మనోవాక్కాయకర్మల సాక్షిగా, యీకార్య మొనరించు చున్నాను. నేనిచటనుండిన మీకిక మనశ్శాంతి యుండదు. వివాహమైన యేడాదీ యీమధ్య మీయొక్క పరివర్తన, మనో వైకల్యము, వ్యధ నేనెఱుగకపోలేదు. మీమెత్తనిమనసు లోకు

లనేకవిధములుగా ననుకొను మాటలకు మిగుల నొచ్చియుండును. నేను కంటికి కనబడుచున్నన్ని నాళ్ళు, వాళ్ళనోళ్ళు పల్కుచునే యుండును. మీకిక శాంతియుండదు. కావున నేనిచ్చట నుండి తొలగిన''... (అని మిగిలిన ఉత్తరము చదువకయే) హా! తెలిసినది. ఎంత స్వార్థత్యాగము! పాపము, తానేమెఱుగును? తనకెందు కింతటి కఠినశిక్ష? చిన్నతనము! యుక్తాయుక్తాలు తెలియని ఉద్యోగంలో యిలాచేశింది. యిదంతయు నాపొరపాటు. యేవో నీలివార్తలు చెవులపడిన, వాటిని సరకుగొనక నిశ్చలముగా నుండుటకు మారు, నాయొక్క మనోనైకల్యమును బయట పెట్టుట వలననేకదా! కమల యిట్లు చేయుట! యింతకు అయిన దేదో అయినది. కమల యేమైయుండును? రెండురోజులు తాళి చూచిన... అబ్బా! వీలులేదు! వీలులేదు!! యిప్పటికే అందరన్ని విధముల ననుకొనుచున్నారు. నే నింటనుండి కమల లేకపోయిన, లోకము మరింత యనుమానించి, ఆమెను నింద పాలుచేయును. నే నిచ్చటనుండి వెంటనే తొలగవలయును. లోకులు మేమిరువురము లేక, యిట్లు తాళము వేసియుండుటచూచి, మేము అత్యావసర పనిమీద, యెచ్చటికై నను వెళ్ళి యుండవచ్చునని సమాధాన పడెదరు. మెల్లగా కమలను వెదకి తీసికొనివచ్చెదను. అదిగో! తెల్లవాట వచ్చుచున్నది. దాసి వచ్చువేళయినది. కమల పలాయనవృత్తాంత మేమూత్రము తెలిసినను, ఆమెకు నిందతప్పదు. యింక త్వరగా ప్రయాణము చేయవలయును. (అని నర్దుట నభినయించి యిటునటుతిరుగుచుండ తెలిపడును.)

~~~~~

రం గ ము కి.

(శంకరరావుగారి యిల్లు—టీపార్టీ.

శంకరరావు, రంగారావు, సత్యం, రాజు కూర్చోని యుందురు)

రంగా—Congratulations on your appointment. (నీయొక్క అదృష్టాన్ని అభినందిస్తున్నా) మనవాళ్ళల్లో, యింత పెద్ద ఉద్యోగం రావడం, నిజంగా చాలా అదృష్టం.

శంక—త్యాంకుస్ వెరీమచ్. కొద్దిరోజులు; ఆక్టింగేగా!

రాజు—అయితే నువ్వు డిప్టీకు జడ్జిగా చార్జి యెప్పుడు హాండ్‌వర్ జేసుకోవడం?

శంక—I am doing it on the 4th. (రేపు నాల్గోతారీఖున ప్రవేశిస్తా.)

సత్యం—అబ్బే! ఆనాడు అమావాస్య, మరోరోజు...

శంక—Damn it! Why do you still believe in such trash? (ఛా! ఛా! యింకా అలాంటి పిచ్చినమ్మకాలు పోలే?) చూడు, నాపేరంటే అమావాస్య గిమావాస్య గడగడ లాడాలి. మన్నేంచేస్తుందోయి!

రంగా—ఎక్కడో తద్దిన బ్రాహ్మణుడలాగ దొరికావుబాబూ! కాస్త బ్రాహ్మణాధ్ధాలైనా రివైవు చేయగూడదూ! నిరుద్యోగనమ్మ స్యా పరిష్కారంగూడ అవుతుంది.

సత్యం—నాకభ్యంతరమేలేదు. వడుగని జందెవుపోగు మెళ్ళో యెప్పుడై తేవేసి, కార్యక్రమం “భవతీభిక్షాందేహి” తో మొదలెట్టారో, అప్పుడే యిచ్చారు, మనబ్రహ్మిగాళ్ళకి అడుక్కుతింటానికి యావజ్జీవపు లై సెన్సు.

రాజు—దానికేంగాని, అయితే శంకరం! నువ్వు మాకంపెనీలో యిన్నూ రెప్పుడు చేస్తావ్?

శంక—నాకుయిన్నూరెన్ను ఎందుకోయి! It's a shere waste.
(వుత్తదండుగ)

రాజు—అదికాదు, నువ్వొకవేళ హఠాత్తుగా చస్తావనుకో!

శంక—సో సారి, నేనెందుకను కొంటాను చావాలని? మీరింత మంది
బాగుండగ.

రంగ—ఓ యస్. చావంటే జ్ఞాపకం వచ్చింది. లేటెస్టు న్యూసు తెలు
సుగా! మొన్ననే కాలవలోకి ఓ స్త్రీశవం కొట్టుకొచ్చిందని.
దానిరూపురేఖాదులు చాపలుతినేసినా ఆకారంబట్టి అదెవరో
గోవిందరావు గారట, వారికూతురు కమలదని తేల్చారు.

నత్యం—ఆమె అచ్చటి కెల్లువచ్చెను?

రంగ—దేవుడికి తెలియాలి.

శంక—కానీ బ్రదర్, తరువాతకథ.

రంగ—డాక్టర్లు ఆశవాన్ని పరీక్షచేసి బలవన్మరణము పొందెనని
చెప్పారు. ఆమెభర్త నారాయణరావట-ధనవంతుడు గూడానట.
పరారియైనట్లు తెలియవచ్చుచున్నది.

రాజు—తర్వాత

రంగ—యింక తర్వాత యేమూది? భార్యను చంపెనను, నేరముపై
నారాయణరావును పట్టుకొనుటకు పోలీసువారు భోగట్టా చేయు
చున్నారు.

శంక—(తనలో) The fellow looks that. (వాణ్ణిచూస్తే తెలియ
టంలేదూ?) నేనప్పుడే అనుకున్నా. వాడికి, ఆ professional
Criminals కి (సామాన్య నేరస్తులకి) వుండాల్సిన ఫేను వుంది.

నత్యం—బాగా డబ్బుకూడా సంపాదిచ్చాట్ట యీమధ్య వాడు.

రాజు—నేననుకోవడం భార్యను యిన్నూరుచేసి మర్దరుచేసి వుంటాడని.
డబుల్ లైపు అయితే వీణ్ణిది చంపేది.

శంక— I say! Can't you forget your nasty Insurance now? (ఎక్కడి కెళ్ళినా నీ యిన్సూరెన్సు తద్దినమేనా?)

రంగా—That is the pity with these Insurance Agents. (యీ యేజెంట్లుగాళ్ళంతా యింతే) ఎక్కడై నా కాస్త సందు దొరికితే ఓ యిన్సూరెన్సు లెక్కెరు కొట్టా రన్నమాటే!

సత్యం—వీళ్ళసంగతే చెప్పావూ! నోరుదెరిస్తే చావు - చిస్తే యేమా తుందీ?

రంగా—బహుశ వాడు దొరక డనుకొంటా!

సత్యం—అబ్బాయీ! దొంగతనం, రంకుతనం దాగదు. వాడు నిజం గా నేరంచేసివుంటే తప్పకుండా దొరుకుతాడు. లేకపోతే తుపాకి గుండు కందడు.

రంగా—బ్రదర్! మరిచిపోయాను. యీరోజున రోషాజాన్ వచ్చింది. యేదైనా పార్టీ అరేంజి చేస్తే...

శంక—Is she good looking Boy? (యేమన్నా బాగుంటుందా?)

రంగా—యింకా అడుగుతున్నావా! ఫస్టుగా వుంటుంది. బలే చమక్. యివ్వాలి సాయంకాల మెల్లా లనుకొంటున్నా.

శంక—Then why can't we go together in my car? (నా కార్లో ఎందుకు కలిసి వెళ్ళగూడదు?)

రంగా—O. K. (సరే) అలాగే పోదాం. యేం రాజు? వస్తావా నీవు గూడ?

రాజు—అంతకంటేనా! తప్పకుండా వస్తా. మఱి సత్యం...

సత్యం—ఖర్చులేమీ నేను పెట్టుకోనక్కర లేకపోతే...

రంగా—అలాగే లేవోయ్. యెప్పుడు పెట్టుకున్నావు నీ జస్మలో!

సత్యం—అయితే తప్పకుండా వస్తా. కాస్త కాఫీనీళ్ళు గూడా...

రంగా—ఆ; అలాగే. నీకీసంవత్సరానికి కావలసిన వన్నింటికీ ఒకటే మాటు లిస్తువ్వాసి పడేయ్. స్వయంపాకం అర్పించుకొంటాం.

శంక—(అద్దము చూచుకొని) క్రాపు బాగా పెరిగిపోయింది. బాయ్(Boy)!
(తెటలో సార్)

బార్బరుని అర్జంటుగా తీసికొనిరా క్రాపుచెయ్యాలని. చూడూ! కార్లోతీసుకరా ఆలస్యమాతుందేమో.

రంగా—అయితే మేంకూడ వెళ్ళివస్తాం. శంకరం! ఒకమాట. చూడూ! యివ్వాల బ్యాంకిలోనుంచి డబ్బు తీసుకోవడం మరచిపోయాను. హండ్రెడు రూపీ నోటు మార్చలేదు. కొంచెం చిల్లర యేమైనా జేబులో వేసుకరా.

శంక—O! yes, అలాగేలే!

రంగా—గుడ్ యివ్ నింగ్. (అని పేకుహాండ్సు యిచ్చిన తరువాత రంగారావు, సత్యం, రాజు నిష్క్రమించెదరు. రంగారావు పోవుచు డబ్బుసంగతి మరచిపోవద్దని సౌజ్ఞచేసి పోవును.)

శంక—(తనలో) Now this is my Chance. (నాకు బలే ఛాన్సు చిక్కింది.) నా ఫస్టుకేసు యిదే. చూపిస్తా నా తడాఖా. డొక్క బద్దలు చేయిస్తా. నాకు జరిగిన Insult (పరాభము) కి This fellow shall pay very dearly. (వీడు బాగా అనుభవిస్తాడు.) నాకు టైము అవుతూంది. మళ్ళా వాళ్ళు వచ్చే వేళ యింది. తొందరగా డ్రస్ చేసుకోవాలి (అని పోబోవుచుండ తెటపడును.)

రంగాము 4.

(ప్రవేశము నారాయణరావు.)

నారా—(స్వగతము) కమలజాడ యింతవరకూ తెలియలేదు. ఆమె యేమయ్యెనో తోచకున్నది. ఆత్మహత్య నొనరించెనను నమ్మ

కము చాలకున్నది. ఒకవేళ నిజముగా నాకమలయే మరణించిన నాజన్మ నిర్ధారకము. నేను జీవించుట అసంభవము. (అనుకొను చుండ వెంకటామయ్య పోలీసులతో ప్రవేశము).

వెంక—మెల్లగా రండి. పారిపోతాడు. వాడు అసాధ్యుడు. చూడండి! మీరు ముంద రుండండి. వాడిదగ్గర పిస్తోలేమైనా ఉంటుంది.

1వ పో—యింకెక్కడికి పోతాడు (అని నారాయణరావును సమీపించి భుజముపై చేయివేయును).

2వ పో—(చేతులు పట్టుకొనును)

నారా—(పోలీసువారిని చూచి అదరిపడి) అయ్యా! మీ రెవ్వరు?

వెంక—కనబడ్డంతేదు? వారు పోలీసులు. తమకొర కొచ్చారు.

నారా—నువ్వెక్కడనుంచి వచ్చావయ్యా! (పోలీసులను చూచి) నాకొకా! ఎందుకు?

వెంక—అబ్బే యేలేదు. తమకు గవర్నరుగారు టీపార్టీ నిస్తారట. దానికి రమ్మని.

నారా—యేం పిచ్చిగా మార్లాడుతున్నావ్?

వెంక—(2వ పోలీసు వెనకాలచేరి) గట్టిగాపట్టుకోండయ్యా! పారి పోతాడు. కోర్టువారు వాగ్దానముచేసిన రు 500 లు, యీ ఆర్నెర్ల కష్టం తుడిచిపెట్టుక పోతాయి

1వ పో—(నారాయణరావుతో) మీరు అరెస్టు చేయబడ్డారు.

నారా—అరెస్టు! యరస్టేల?

2వ పో—నీకు జవాబు చెప్పవలసిన అవుసరంమాకులేదు. తొందరగారా!

నారా—అయ్యా! మీరు పొరబడియుంటారు. నేనెవ్వరినో మీకు...

వెంక—ముంజేతి కంకణానికి అద్దమెందుకు? మీకోసమే వచ్చారు.

నారా—(ఉద్యేకముగా) నేనేమియు నెఱుగను. నా కేమియు తెలియదు.

1 పో—అయ్యా! నువ్వేంమాట్లాడినా నీమీద అదంతా trial లో evidence గా వుపయోగిస్తాం. జాగ్రత్త! అల్లరిచేయకుండా రా! చదువుకొన్నవాడివి కూడాను.

నారా—నన్నెందుకు అరెస్టుచేయచున్నారో? అడుగవచ్చునా?

వెంక—ఆహా! అంతకంటేనా? నీభార్యను హత్యచేసితివను నేరము. తెలసినదా?

నారా—నాభార్య!... హత్య!... అట్లైన కమల?

వెంక—చచ్చింది! తమ ప్రతాపము వెల్లడయింది.

నారా—కమలా! కమలా! (అనివడిపోవుచుండ తెఱపడును.)

పశ్చాత్తాపము.

అంకము. 6

రంగము 1.

(ఊరిబయటతోట ప్రవేశము కాషాయవస్త్రముధరించి ప్రసాదరావు)

ప్రసా—అహ! నై రాగ్యమునందు ఎంతసుఖమున్నది. మానవులు మదించి, “సంసారం సాగరం దుఃఖం” అనునార్యోక్తిని మఱచి, విషయలంపట్టులై, భోగలాలసులై, జీవితము నిత్యమనియు, కోర్కెల దీర్చుకొనుటయే ప్రధాన కర్తవ్యమనియు తలచి, అనేకవిధముల విచ్ఛలవిడిగా తిరిగి, పిదప శారీర, మానసిక, ఆర్థిక కష్టములనెన్నో అనుభవించుచున్నారు. నాగతిచూచిన తెలియుటలేదా? పాపిని. దుర్మార్గుడను. కట్టుకొనిన భార్యను, కన్నకుమారుని, నిర్దేతుకముగా విడచితిని. వారి యునికి నెఱిగియు, సాయపడకుంటిని. పిదప తల్లిమరణాంతరమున నన్ను చేరవచ్చిన బాలుని, కన్నకుమారుని తూలనాడి, నొప్పించి వెడలగొట్టితిని యింతకూ వెంకట్రామయ్యను యేమనిన యేమిఫలము? నావిధి విధినేల? నన్ననుకొనవలయును. యింక శంకరునకు అల్లాడుముద్దుగా విద్యాబుద్ధులు చెప్పించి, పెంచి పెద్దవానినిచేసి ధనము విచ్ఛలవిడిగా ఖర్చుపెట్టి వాడు నాకేమియో చేయునని భ్రమించితిని. చేసెను. కావలసిన శాస్త్రీచేసెను. నావంటి పాపి కిదియొక శిక్షయా. భగవంతుడా! నాదోషము తుమింపరానది. నాపాపము వినరానిది. నేనీచుడను. నన్నంటిన దోషము. చూచిన పాపము. తలచిన బ్రహ్మహత్యాపాతకము. అహ! అంతజమీన్ దారుగా నుండియు ఎంతపునఃకేళము. అంతడబ్బుండియు ఎంత ఆతురత. కావలసినవన్ని యుండియు ఎంతటి అత్యాశ! ఆదినములువేఱు. నేనిప్పుడొక సన్యాసిని. అహ! యీజీవితమంత సౌఖ్యప్రదము!

ఎంత శాంతియుతము! ఎంత విచారరహితము. ఎంత ఆనందమయము. శ్రీహరీ! నన్నిట్లే యుండనిమ్ము. (అనుచుండగా రక్షింపుడు. రక్షింపుడని కమల పరుగెత్తుకొని వచ్చుచుండును. సుబ్బారావు వెంటబడిచుచుండును. కమల ప్రసాదరావు కాళ్ళపై బడును. ప్రసాదరావును చూచి, గుర్తించి అదరిపడి సుబ్బారావు తలవంచి వచ్చినదారిని మఱలును)

(కమలతో) అమ్మా! తెమ్ము నీకు భయములేదు.

కమ—తండ్రీ! ఆ దుర్మార్గుడు, అదిగో, వచ్చుచున్నాడు రక్షింపుము.

ప్రసా—భయములేదు. అమ్మా! చూడు! వాడులేదు.

కమ—(భయముతో మెల్లగాలేచి, చూచి ధైర్యము తెచ్చుకొని) తండ్రీ! నన్ను రక్షించితివి. లేకపోయిన...

ప్రసా—(తేరిచూచి) అమ్మా! నిన్ను నేనెక్కడో చూచినట్లున్నది. నువ్వు గోవిందరావుగారి...

కమ—అవును తండ్రీ. అయిన ఆ కమల చనిపోయినది. యీ కమల యిక్కొకతే.

ప్రసా—అమ్మా అట్లనుకొనకుము. నీకువచ్చిన భయమేమియులేదు. సంగతు లన్నియు సావకాశముగా పిదప మాట్లాడుకొనవచ్చును. నీకు కొంచెము విశ్రాంతి అవుసరము. రమ్మ, మన కుటీరమునకు పోవుదము. (అని తీసికొనిపోవుచుండ తెఱపడును).

కంఠము 2.

(సెషనుకోర్టు. జడ్జి శంకరరావు. కొంతమంది ప్లీడర్లు. పబ్లిక్ ప్రాసిక్యూటరు, పోలీసులు, యితర కేసుల సాక్షులు, ప్రేక్షకులు, వెంకట్రామయ్య, జూరి, మొదలగువారు కూర్చొని యుందురు.) బెంచిగుమస్తా లేచి బోనుబోనున్న సాక్షినిచూచి.

గుమ—దేవుని ఎదుట.

సాక్షి—దేవుని ఎదుట.

గుమ—ప్రమాణంచేసి.

సాక్షి—ప్రమాణంచేసి.

గుమ—అంతా నిజంచెప్తా.

సాక్షి—అంతా నిజంచెప్తా.

గుమ—అబద్ధం చెప్పను.

సాక్షి—అబద్ధం చెప్పను.

గుమ—నీ పేరు.

సాక్షి—గురవయ్య.

గుమ—తండి) పేరు.

సాక్షి—అచ్చన్న.

(తెలులో, “అయ్యా అతడు నిర్దోషి. యిది అంతయు సన్న్యాయము.”
అందఱు ఉలికిపడి ఆవై వు చూచుచుందురు)

(కమల ప్రవేశించి)

కమ—అన్న్యాయముగా శిక్షించుచున్నారు. వదిలెయ్యండి. నేను...

వెంక—పిచ్చిది. పిచ్చిది. పట్టుకోండి.

కమ—నున్న చంపలే...

శంక—Who allowed this mad-woman here? I say
Police! Come-on Man, Check her out at once!

(ఈ పిచ్చిదాన్ని ఎవరిలా రానిచ్చారు? అరే పోలీస్! చూస్తూ
రేమిటా)) (పోలీసు లామెను బలవంతముగా తీసికొని పోవు
చుండ)

కమ—నాకు పిచ్చికాదు! నిజం; నేను చావలేదు. (లాగుకొనిపోబడును.)

వెంక—యిదే పిచ్చిధోరణి. యితకన్నా పిచ్చిమాట లుంటాయా?

శంక—Silence this is a Court! (పైలెన్సు. కోర్టు అని తెలుసుకో) (గుమస్తావైపు తిరిగి) Let us adjourn this case; look to the next one! (ఈకేసు యివేళకు వాయిదా వేసి, తరువాత కేసుచూడు.)

గుమ—యస్, యువర్ ఆసర్! (పోలీసులవంక తిరిగి) Narayana Rao, accused, in Chatrapur, Murder-case. (ఛత్రపూర్ ఖాసీకేసు ముద్దాయ్ నారాయణరావును తీసుక రండి.)

పోలీ—(వెళ్ళి శ్మశానం బద్ధుడగు నారాయణరావును తీసుకవచ్చెదరు.)

శంక—(ఒక న్యాయవాదినిచూచి) You can proceed on with your arguments, from where you left them yesterday; Mr. pantulu. (పంతులూ! నిన్నచెప్పగా మిగిలిన మీవాదన పూర్తిచేయండి).

పంతులు—యస్. యువర్ ఆసర్, నిందితుడు ఎలాహత్యకు కారకుడు కాడో నిన్ననే మనవిచేశాను. Motive of crime (అపరాధ కారణము) సరియైనంత కనబడడంలేదు. Time of crime (అపరాధ సమయము) కూడ tally (సరి) అవడంలేదు. యింతకీ dead body (శవము) యొక్క identity (పోలిక) సరిగా నిర్ణయింపబడలేదు. సాక్ష్యంకూడ అంత బలంగాలేదు. ఒక్క వెంకట్రామయ్య సాక్ష్యం తప్ప, తక్కినసాక్ష్యం యీనిం దితునికి విరోధంగా యేమాత్రంలేదు. యింక వెంకట్రామయ్య సాక్ష్యంలో నిందితుడు, అతనిభార్య మంచి అన్యోన్యంగా లేనట్లు, అతని భార్యప్రవర్తన బాగుగాలేనట్లు, నిందితుడు మందలించిననూ ఆమె వినకపోవుటవలననో, మఱి యెందువలననో ఆమెను, హత్యగావించెనని చెప్పబడియున్నది. యిందేది యెంత

వరకునిజము? నిందితుడు హత్య జరిగినరాత్రి కత్తిని చేతపట్టుకొని కాలవ్వై వుననుండి వచ్చుచూ, తన కగుపడెననియు, అతనిముఖము భయాకలితమై, పాలిపోయి యుండెననియు, మాట్లాడకయే త్వరగా వెళ్ళిపోయెననియు, వెంకట్రామయ్య చెప్పెను. యింతకూ హత్య యెక్కడజరిగినట్లు? ఇంటా? బయటా? బయట చంపునంతటి మూర్ఖుడుకాదు నారాయణరావు. ఇంట చంపిన కత్తిని యేల బయటకు గొనిపోవును? ఆ కత్తియేది? శవముపై కత్తిగాయములున్నవా? యిదిఅంతయు అలోచించిచూడ వెంకట్రామయ్య సాక్ష్యము నమ్మదగినదిగా లేదు. వెంకట్రామయ్య సాక్ష్యముతప్ప నిందితుని ఆ crime లో link (నేరముతో కలిపే) చేసే evidence (సాక్ష్యము) యేమాత్రం లేదు. తక్కిన సాక్ష్యమంతా కేవలం, concoction (కల్పితము). In the light of the above circumstances, it is my consider opinion, your honour, that my claint is not guilty (పై వన్నీ ఆలోచించిచూడ యీ ముద్దాయి పూర్తిగా నిరపరాధియని పొడగట్టుచున్నది). కనక తమరు అన్నీ ఆలోచించి నిరపరాధిని శిక్షచేయకుందురు గాక! యని నాప్రార్థన.

శంక—Have you finished now?(చెప్పవలసినదంతా అయినదా?)

పంతు—యస్ యువర్ ఆనర్!

శంక—(వల్లికు ప్యాసిక్యూటరువై వు తిరిగి) Carry on (కానియ్యండి).

జబ్-పా—యువర్ ఆనర్! జంటిల్ మెన్ ఆఫ్ ది జ్యూరీ! You are now faced with a diabolical crime which is unique in the annals of criminal history (మీయెదుట నున్న అపరాధము వంటిది మీరెన్నడూ కని, విని యెరుగరు). మీనిందితుడు is a criminal of the worst type (తెగించిన అపరాధి). యితని crime full గా

prove (నేరము పూర్తిగా ఋజువై నది) అయినది. నిందితుని తరపున కోర్టువారు అప్పాయంటుచేసిన మైఖేండు పంతులు గారిని మనఃపూర్వకముగా అభినందిస్తున్నాను. Never was a loosing case better defended. (యిత నిరాధారమైన కేసును యితబాగా ఎవరునూ వాదించలేదు). Now, coming to the case proper, (యిక యీ కేసు సంగతి కొద్దామ్) motive of crime (నేరానికి కారణం) కనబడు తూనేవుంది భార్యపవర్తన ననుమానించెను. ఆమె డబ్బు కాశపడి కూడ వుండవచ్చును. యితను తన మదర్ని Poison (విషము) చేశాడన్న రూమారున్నట్లు రిలయబుల్ evidence (సాక్ష్యము) వల్ల తెలియవస్తూన్నది. This man seems to be a criminal with a record behind him. (వీడు తెగించిన పాతనేరగాడులా వున్నాడు) అసలు ఒకమాటు Justice escape (శిక్ష తప్పించుకొన్నా డంటే) అయ్యా డంటే యిక motive of crime (నేరానికి కారణం) అనేవి కావలసినన్ని Notriety, (పెద్దపేరు రావాలని) పెద్దహంతకు డవ్వాలని ఆశ. డిటెక్టివునావల్సులోని ఘట్టాలను practical (ప్రతిష్టాంకంగా) గా నడపాలని yearning(ఆశ) వీడు Black-Magic (యింద్రజాలము) కూడ పాక్షిస్తుచేశాట్ట. దానికోసం యేమయినా అవుసరంవచ్చి చూపాడేమో! College career లో వీడు notorious roudy! (చదువుకొనే రోజుల్లో వీడు వుత్తరాడీ). అని భోగ్యమీద తెలియవచ్చింది. Motive? (కారణాలు?) motive (కారణం)కు యేమిటి! లక్షవుంటాయ్. కమల కనబడటంలేదు; పిదప నారాయణరావు పరారి; కమల శవం తేలింది. గుర్తుపట్ట బడింది; నారాయణరావును కత్తితో వెంకట్రామయ్యగారు చూశారు వారి మోతుపరిసాక్ష్యం యెందుకు నమ్మడానికి వీలులేదో తెలియడంలేదు? యరస్టు

న దర్శమున పెద్ద struggle (పోట్లాట) put up (గావించి) చేసి పోలీసులను గాయపఱచి, అతిష్ట మీద పట్టుపడ్డాడు. నిందితుడు చాలా sullen (అలక్ష్యంగా) గా అడిగిన ప్రశ్నలకు జవాబు లివ్వటంలేదు * యిక Circumstances all point out the accused, as the man responsible for the crime. Motive is known to you all. కనుక Gentlemen of the Jury ! I request you to weigh the evidence well. The man before you is a maniac and a menace to peace and civilization. యితన్ని వదిలిపెట్టే యెడల It will be a premium on crime and a discount on straight life and honesty. కనుక తమరు యీ హాంతుకుని మీద యేమాత్రం sympathy చూపించకుండా you will do your duty to the public, and save them from the clutches of a relentless and a determined maniac. I request you to award the accused the extreme penalty of law, considering his nefarious deeds in the light of the evidence presented. Requesting you all Gentlemen once more to see that justice, and full justice is done, I now take your leave.

* యిక విషయాలన్నీ ఆలోచించగా యీ నిందితుడు యీ నేరము తప్పకుండా చేసి వుంటాడని స్థిరపడుతూంది కనుక తమరు సాక్ష్యాన్ని బాగా ఆలోచించ వలయునని నా ప్రార్థన. మీయెదుట నున్న వీడు, ఘోరపాపి ! కర్మశక్త్యాదయుడు, గుండె తీసిన బంటు. వీణ్ణి వదిలిపెట్టే యెడల మానవ సంఘమునకు, ప్రజాశాంతికి తీరని హాని కల్గును. అప్పుడు నేరము చేయువారిని మెచ్చుకొనుటయు, న్యాయజీవనమును శిక్షించుటయు చేసినట్లవక తప్పదు. కనుక తమరీ హాంతుకుని

శంక—Gentlemen of the Jury, You have now heard the evidence and the arguments put forth by the defence and the prosecution. I request you to retire, deliberate over this matter and give me your decision. I request you not to be carried away by feelings of sympathy, and do your duty to the public, serving the cause of the justice. Gentlemen! you can now retire.
(జ్యూరివారు లోనికివెళ్ళి కాసేపున్న పిదప వచ్చెదరు).

శంక—(Foreman ను చూచి) Have you arrived at any decision?

యేమాత్రము దయతల్చుక మీనిర్ణయ కర్తవ్యము నిర్వర్తించి ప్రజల నీ కిరాతుని బారినండి రక్షింపవలయును. యితని ఘోరాపరాధమును విచారించి, మోతుబరి సాక్ష్యమును లక్ష్యముంచుకొని, చట్టసమ్మత మోతవరకు గలదో అంత కఠింశిక్షలు నిర్దాక్షిణ్యముగా వేసి వీని నీ సంఘముచుండి తొలగించి మానవజాతిని, ప్రజాశాంతిని, లోక కల్యాణమును కాపాడుదురు గాక! యని నమ్ముచున్నాను. (అని కూర్చుండును.)

శంక—జస్టిస్ మక్ ఆఫ్ ది జ్యూరి! మీరు మద్దాయితరపు వాదము, ప్రాసీక్యూషన్ వారు తెచ్చిన సాక్ష్యమును, చేసిన వాదనయు విని యున్నారు. మీరింక దయచేసి లోనికివెళ్ళి యీ అపరాధమును గురించి బాగా ఆలోచించుకొని యీ విషయమై మీ యొక్క అభిప్రాయము న కీయవలయునని ప్రార్థించుచున్నాను. యిందు మీరే విధమైన జాలితల్చుక లోకమునకు మీయొక్క బాధ్యతను చక్కగా నిర్వర్తించెదరిని నమ్ముచున్నాను.

(జ్యూరివారు లోనికివెళ్ళి కాసేపుండి మరలవచ్చెదరు).

ఫోర్మ — Yes, your honour! The jury by a majority is of opinion that the prisoner is not guilty.

శంక — What! beg your pardon! you meant guilty?

ఫోర్మ — No, your Honour. The prisoner is not guilty.

శంక — Arguments on both sides have been heard. The prosecution have established a definite motive for crime and all the evidence points out to the accused as the man responsible for the crime. I see no reason to disbelieve any evidence as such, and in full disagreement with the learned members of my Jury I hold the prisoner fully guilty under Sec. 302 A., I.P.C. for the crime with which he is now accused. It is very seldom that we meet with people of this sort who have a passion for murder. If

శంక — (జ్యూరి పెద్దనుచూచి) యేమి? యేదైనా అభిప్రాయాని కొచ్చారా?

జ్యూరి పెద్ద — యస్ యువర్ ఆనర్! జ్యూరిలో మెజారిటీ అభిప్రాయం ప్రకారం నిందితుడు నిర్దోషి.

శంక — ఆ..... యేమన్నారు? దోషి యనియో?

జ్యూరి పెద్ద — కాదు. నిందితుడు పూర్తిగా నిర్దోషి.

శంక — సరే. రెండువైపుల వాదన వినడమైనది. ప్రాసిక్యూషన్ వారు నేరము జరగడానికి బలమైన కారణములు చూపించినారు. సాక్ష్యమంతయు నిందితుని నేరస్థునిగా నిర్ధారణ చేయుచున్నది. యింతటి మోతుబరి సాక్ష్యము యెందుకు నిరాకరించాలో నాకు తెలియడంలేదు! పూజ్యులై న మా యీ జ్యూరివారి అభిప్రాయ

cases of this sort go unpunished, or lightly treated, crime will form a regular part of our life. In the interests of the Justice and fair play, and much more, in the interests of public peace and tranquility, I award the prisoner the highest penalty of law. I condemn the prisoner, to be hung by the neck until he is dead. (అని శింకరరావు లేవబోవుచుండ తెలిపడును).

రంగము 3.

(జైలు, జైలునుస్తుతో ప్రవేశము, నారాయణరావు.)

నారా—అంతయూ నై నది. నాకమల చనిపోయినది. యింక నేనెందుకు బ్రతుకుట! ఆమె యెప్పుడంతరించెనో నాజీనము నాడే పోవలసి నది. ఆమెలేని బ్రతుకేల? ఆమె లేనందువల్ల యీతుచ్చ జీవితమును అంత్య మొనరింతమన్న ఆత్మహత్య మహాపాతకమట!

ముతో సంపూర్తిగా భేదించి యీనేరస్థుడు, తనపై నారోపింప బడిన నేరమునకు ఉత్తరవాదియని నిశ్చయించుచున్నాను. యితడు యిడియో పిసల్కోడ్డు శెక్స్ 302 ఏ. ప్రకారం శిక్షార్హుడు. ఇలాంటి నేరభిలాషులైన అపరాధులు, హంతకులు మనకు సామాన్యంగా కనబడరు. యిట్టి అపరాధములను చులకనగా చూచినను, తగుశిక్ష వేయకపోయిననూ, అపరాధము లెక్కువై ప్రజాశాంతికి భంగముకల్గును. నేను యీ అపరాధాకి ప్రజాక్షేమము కొరకై, న్యాయ పరిపాలనార్థమై, నిష్పక్ష పాతముగా, చట్టమునగల అత్యధికశిక్షను విధించుచున్నాను. యితడు చచ్చు పర్యంతము ఉరితీయబడుగాక! అని యాజ్ఞా పించుచున్నాను. (అని లేవబోవుచుండ తెలిపడును)

శభాస్ ! యిప్పటికా భయంతీరింది. నిశ్చింతగా వచ్చెదను. అహా ! ప్రపంచమున ఎంతటి దుర్మార్గులుందురు ? వెంకటా మయ్యకు నేను జేసిన అపకార మేమి ? ఎన్నిసంగతులు కల్పించెను ! యిటువంటి తెగ మనుష్యులకు ఎవరో ఒకరు కష్టపడుచుండిన తప్ప మనఃశాంతి యుండ దనుకొనెదను. ఈశంకరుడు నాతమ్ముడు. అయినను ఎంతఅన్యాయము చేసెను. ఎంతటి నిర్దయ ! మంచిది యిదిఅంతయ మేలే. నాకింతకన్నా కావలసిందేమీ లేదు. నేను చావసిద్ధుడను. నాపై నేరమారోపించి ఉరి శిక్ష విధించి నాకార్యక్రమము మరియూ సులభముచేసిరి. నాకింక యెట్టి చింతయూ లేదు. ఎంత త్వరలో ఉరిదీసిన అంత త్వరలో నాకమలను కలిసికొందును. (అనుకొనుచుండ తలుపులు తీసికొని చెఱకాపరి ప్రవేశించి “నా...రా...”అని యేమో చెప్పబోవుచుండ విని లేచి)

నారా—(సంతోషముతో) సమయ మాసన్నమైనదా ? చెప్పుము. నాకేమియూ భయములేదు. గుండెలువగిలి చావను. సంతోషముతో వచ్చెదను. యిందుకొఱకే యిన్నిదినములు వేచి యుంటిని.

చెఱకాపరి—అయ్యా ! మిమ్మల్ని ఉరి తీయడానికి...

నారా—ఎంతటి సంతోషకరమైన వార్త ! రమ్ము, పోవుదము. అచ్చట ఆలస్యమేమియు జరుగదుకదా ?

చెఱకాపరి.—అయ్యా ! నన్ను మాట్లాడనియ్యండి. మిమ్మల్ని ఉరితీయం.

నారా—ఎందుకు తీయకు నేను తియ్యమంటూంటె ? యిక్కడ కూడ పరియాచకా లేనా ?

చెఱకాపరి—అయ్యా ! మీ అపీలు గెలిచింది.

నారా—నా అపీలు—పొరపాటు—నీకు మతిచెడిది. అప్పీలేమిటి ? గెలుచుట యేమిటి ?

చెఱకా—నాకదంతా తెలియదు, మిమ్ముల్ని వదలిపెట్టారు రండి.

నారా—నేను రాను. నీమాటలు నమ్మను. నాకురావలసిన అవునరం లేదు. తియ్యండి—ఉరితియ్యండి. మీకేనష్టం మధ్యలో? నన్నేం చేసినా రాను.

చెఱకా—మీకు పిచ్చయెక్కింది. నేనువెళ్ళి సహాయము తీసికొనివచ్చి బలవంతంగా బయటకుపంపుతా. ఓరేయి! రండిరా. (అనగా సహాయకులు ప్రవేశించెదరు.) యీయన్ని బలవంతంగా బయటకు పంపాలి రండి సాయంపడదాం.

నారా—బాబూ వద్దు. వద్దు. దణ్ణంపెడతాను. మళ్ళీ నాకా శూన్య ప్రపంచం చూపించొద్దు. నామాటవినండి.

చెఱకా—చూస్తారేమిటా! (అన సహాయకులు నారాయణరావును బలవంతముగా గొనిపోవ ప్రయత్నించెదరు.)

నారా—నేనురాను. నన్ను చంపెయ్యండి. మీకెవ్వరో నన్నిలా వదిలి పెట్టమని లంచమిచ్చినట్లున్నారు. అధికారులకు తెలిసిన ముప్పు. పిచ్చివనులు చేయకండి.

(సరకుగొనకయే యెల్లరు నారాయణరావును బయటకు కొని పోవుచుండ నారాయణరావు) కమలలేని బ్రతుకెందుకు? ఉరి తియ్యండి. నేనేం విచారించను. నేను నిజంగా చంపాను. తప్పకుండా తియ్యండి. మీ కనుమానంగా ఉంటే నన్నిక్కడ వదలిపెట్టి విచారించండి. మళ్ళీ బయటకువెళ్ళిన మీకందుతానో? అందనో? (అనుచూ, పెనగులాడుచు పోవుచుండ తెఱపడును.)

అంకము

రం గ ము -4.

(శంకరరావుఇల్లు. డ్రెస్ పేసికొనుచూ శంకరరావు ప్రవేశము.)

శంక—(తనలో, మొత్తానికి జడ్జిడద్యోగం మంచిదే గవర్నమెంటువారు fat salary (పెద్దజీతము) యిస్తారు. ముఖర్చుకి It is nothing. (అది చాలా) కాస్త heavy bribes (పెద్ద లంచాలు) కూడ secret (రహస్యంగా) అందుతూంటాయి. నాలాంటి వాడికి దాంతో income and expenditure equate (జమాఖర్చు సరిపోయి) అయి, budget balance (బడ్జెట్టుబ్యాలెన్సు) అవుతుంది. ఓస్పెషల్ ఎడ్వాంటేజి, మన కెవరి మీదేనా grudge (రోషము) వూటే డొక్క బద్దలు గొట్టొచ్చు. యీవుద్యోగమంత మంచి weapon for revenge (అయుధం పగదీర్చుకోటానికి) మఱి లేదు. ఈ month (నెల) చాలా expenditure (ఖర్చు) వూడి. ఇంగ్లండులో లవ్ యుఫైర్ సెటిల్ చేయడానికి, నా private property (ఉన్న ధనము) అంతా ఖర్చయింది. Salary (జీతం) వచ్చిన రోజే, రోషకాజా వచ్చి Complete (పూర్తి) గా లాగేశింది. వద్దంటే కొపంవచ్చి పోతుందాయ్రి. అది లేక పోతే I will become mad. (నాకు పిచ్చెక్కుతుంది) One year (ఏడాది) మట్టి rent (అద్దె)యి వ్వడంలేదు. వెంకటా మయ్య గనుక, ఎక్కువ interest (వడ్డీ)తో నోటువార్తీస్తే ఊరుకొంటూన్నాడు. రిఫ్రైమ్మెంటు రూమ్ అక్కొంటు మొన్నటి Gala party (గొప్పవిందు) తో చేరి షుమారు రు 1500 లు బాకీవుంటుంది. వ్రాసిన నోట్లుతాలూకు వడ్డీ లకు అసళ్ళని, వసూళ్లని చావుతున్నారు. These nasty money-lenders (యీపాడు అప్పులవాళ్ళు) అబ్బా! which fool invented this money? (యీడబ్బు

ఏవెధవ కనిపెట్టాడో) యీచిక్కే లేకపోతే యేకప్తమూ
 వూడదు గదా! నాలాంటి expenditure (ఖర్చు) పున్న
 వాడికి, ఏ money manufacturing monopoly (డబ్బు
 తయారు చేసే అధికారమో) పడేయ గూడదు! యింతకీ That
 fool of a Brahma has no brains. అందుకనే వాణ్ణే
 క్కడా Worship (పూజ) చేయరు. ఒరేయ్ బాయ్!
 వాటీసెడిస్? బ్రాండ్‌కివెళ్ళిన వాడింకా రాలేదు. I can't
 understand this delay. (యీఆలస్యం ఎందుకో నాకర్థ
 మవడం లేదు) బాయ్! బాయ్!! (తెఱలో సార్, సార్,
 కమింగ్. పరుగునరాగా) Come on! (కమాన్) బాటిల్
 ఓపెన్ చెయ్యి. కోర్టుకు వేళఅవుతూంది. యింత ఆలస్యం
 చేశావేం.

Boy — (భయముతో) Sir, రిఫ్రైమ్మెంటురూమ్ వాడు బాకీ
 settle (సరి) చేస్తేగాని ఒక పెగ్గయినా యివ్వ నన్నాడు.

శంక — What! ఎంత audacity? (ఏమిటీ! ఎంత తలపోగరు!)

Boy — వెనకాలే వస్తూన్నాడు. డబ్బివ్వకపోతే suit (దావా)
 కూడ file (దాఖలు) చేస్తాడట.

శంక — I see. (ఆలాగా?) wait a bit, go and get my car.
 (సరే తొందరగా కాదుతీసుకరా.) I will teach the
 fellow a lesson (వీరిపని వట్టిస్తా) (అనుచుండ తెఱలో
 Sir, తెలిగొం.) (బాయ్ బయటకు వెళ్ళి తెలిగొంటెచ్చి
 చేతికివ్వ ఆతురతతో విప్పి)

శంక — (చదువును) You are suspended until further
 orders. Hand over charge to (యు ఆర్ నస్ పెన్ డెడ్
 అంటిల్ ఫర్దర్ ఆర్డర్సు హాండ్ ఓవర్ చార్జ్ టు) .....
 Suspended.....until.....further.....orders.....

What is this ? Is this a joke ? (ఏమిటీ యిదంతా వేళా కోళాలా ?) I am suspended (ఐ యామ్ సస్పెండ్డ్) No ! (నో !) యిదినేను నమ్మను. నన్నెందుకు సస్పెండ్డు చేస్తారు ? Never ! (నెవర్ !) Never ! (నెవర్ !) ఒకవేళ నిజమేసేమో ! What to do ? (యిప్పుడేం చేయాలి) How to get on. (ఎలా గడవటం ?) యిప్పు డేం చేయాలి ? నాదగ్గర దమ్మిడీ లేదే ? (రిఫ్రైమ్ మెంటురూమ్ వాడు ప్రవేశించి)

రిఫ్రై-రూ—సార్ ! మా డబ్బు.

శంక—మీ డబ్బు ? తరువాత రండి.

రిఫ్రై-రూ—తరువాత వీలులేదు సార్. You must pay now. (యిప్పుడే యివ్వాలి.)

శంక—Must (తప్పదు) I can't. (నేను యివ్వలేను.)

రిఫ్రై-రూ—ముందర కక్కవయ్యా ! నీబాబు సొమ్మనామేంటి తెగ తాగావు ? ఉద్యోగం వూడినా వదలలేదు దర్జా.

శంక— (తనలో) How does this fellow know ? (వీడికెలా తెల్సింది ?) (ప్రకాశంగా) అరేయ్ నాదగ్గర డబ్బేంలేదు. చాతయింది చేసుకో !

రిఫ్రై-రూ—గతిలేనివాడవు యీడాబంతా ఎందుకు ?

సుబ్బారావు—(ప్రవేశించి) మాసేటుకు రావలసిన బాకీ.

శంక—యేమయింది ? What happened to it?

సుబ్బా—యిచ్చుకోవాలి.

శంక—ఎవరు ?

సుబ్బా—తమరు !

శంక—లేదు నాదగ్గర.

సుబ్బా—యాయక తప్పను.

శంక—యేంజేస్తావ్ ?

సుబ్బా—చూస్తావుగా. యేమిటోయ్ యింకాగప్పాలు.

వెంకట్రామయ్య—(ప్రవేశించి) అద్దెమాట వేంజేశావ్?

శంక—వచ్చావు! I am waiting for you. (నీకోసమే చూస్తున్నాను)

రాజు—(ప్రవేశించి) యిన్నూరెన్నుప్రీమియం ఓవర్ డ్యూ అయింది. తప్పకకట్టాలి.

శంక.—My lord! సందట్లో సూధి మూత్రం. నాకు అందరికంటే యీ డబ్బెట్టి కొనితెచ్చిన తద్దినం. యీ యిన్నూరెన్ను ఏజంటుగాడి మాటలకి ఒళ్ళు మండిపోతుంది. (రాజుతో) Get-out you fool! (గెట్ అవుట్ యూ ఫూల్)

రాజు—జాగ్రత్త! యేజంటు గీజంటు అన్నావాంటే. నేను బ్రాంచి మేనేజరును. Defamation (మాననప్రహారం) వేస్తా.

శంక—You do your worst. I am prepared. (నీ చేతైంది చేసుకో. సిద్ధంగావున్నాను.)

రంగారావు—(ప్రవేశించి) రోషా జాగౌలుసు... యదేమిటి వాడావిడి?

వెంక—అబ్బే యేంలేదు. గౌలుసు సంగతే అలోచిస్తున్నాడు. మెడకా? చేతులకా? అని.

శంక—కాదు. నీతోటికి. You are the cause. (యిందంతా నీచలవే.)

వెంక—“మొగుడు మొత్తినందుకు కాదుగాని తోడికోడలు దెప్పినందుకు యేడుస్తున్నా నన్నదట” నీలాంటి ఆవిడే, పిచ్చగామాట్లాడకోయ్.

శంక—యిప్పుడు setting (సెట్టింగు) అంతా కంప్లీటు అయింది. యిలాంటి situation (సంఘటనము) యే కథలోనూ, యేకల్పి తంలోనూ ఉండదు. Truth is stranger than fiction! (నిజం కల్పితంకంటే వింతగావుంటుంది) యిటువంటిది కద్దైతే

యెవ్వరూ నమ్మరు మళ్ళీ యిలాంటి ఛాన్సు దొరుకదు. చూడండి
బాగా చూడండి. బాబూయింకా యెవరై నా మిగిలారా?

Boy—సార్, నాజీతం సంగతి?

శంక—I will pay. I will surely pay. (తప్పకుండా యిస్తాను.)
తప్పకుండా! నా రక్తముతో చెల్లిస్తా! యేముంది నాదగ్గర?
I have nothing. This is my due. (నాదగ్గరేమీలేదు.
మంచి శాస్త్ర జరిగింది.)

అందలు—మరి మా అందరిమాట?

వెంక—ఉత్తమాట!

రిఫ్రె-రూ—ఏయ్! కక్కవయ్యా! మాడబ్బు.

సుబ్బా—మా వడ్డీ చచ్చినట్లెప్పుకో. రశీదిస్తాం.

రాజు—సీపాలసీ ఫార్ ఫీట్ చేయిస్తా. if you don't pay.

రంగా—నా సంగతి యేంజెప్పావ్. కొంచెం సర్ది పంపకూడదూ?

వెంక—ముందు నా అద్దె.

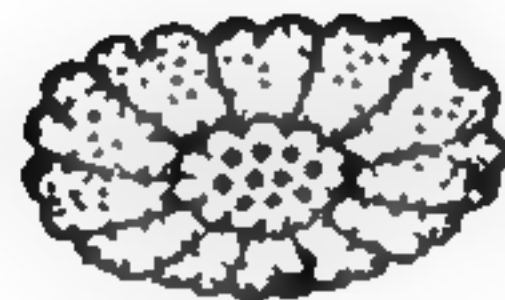
Boy—నాజీతం.

శంక—డబ్బు! డబ్బు!! డబ్బు!!! వడ్డీ! forfeit, గొలుసు, అద్దె?
జీతం? నానెత్తి! మీనెత్తి! గాడ్డెకొడుకుల్లాగా! యిస్తారండి.
యిది డబ్బు! యిది గొలుసు! యిది వడ్డీ! యిది అసలు! (అని
ఒక్కొక్కని గుద్దుచుండ సగం మది పారిపోవుదురు. మిగిలినవారు
దూరమున నుందురు) నన్నింకా అడుగుతున్నారా? అదిగో
వాడితల! నారాయణరావ్ తల, నామీద పడుతోంది. పడు
తోంది! అన్యాయము! అక్రమము! అత్యాశ! అవినీతి!
అజ్ఞానము! అత్యాచారము! అరాజకము! అన్నిటికీ నేను-నేనే!
నేనంటేనేనే - చూడండి! (తన జుట్టుపట్టుకొని) యిది డబ్బు.
(చొక్కాచింపుకొని) యిది వడ్డీ. (నెత్తిబాదుకొని) యిది అద్దె.

వాడుఫార్ ఫీట్. నువ్వుజీతం. నేను ఉరిశిక్ష. మీరు సాక్షులు. ఇది
పాపం; ఘోరం! దోషం. డబ్బుతగలేశా! తాగాను! వ్యభి
చారిని; జారుణ్ణి; చోరుణ్ణి; మోసగాడను; చివరకు హంతకుడను!
చేసిన పాపానికి, శిక్ష అందరూ అనుభవిస్తారు. నరకం బయట
లేదు. పాపపుణ్యాలఫలం యిక్కడే అనుభవించాను. నవ్వండి
బాగా! నాకొక కొక కన్నీరై నా రార్చవద్దు. తన్నండి!
కొట్టండి! కుక్కలచే యిడ్పించండి! నరకండి! కాల్చండి!
మీ యిష్టం, యేంచెయ్యాలో చెయ్యండి. కానీ, ఆ తలకాయ!
వద్దు. అదిగో! నారాయణరావు చచ్చి సాధిస్తున్నాడు.
వస్తోంది! వస్తోంది!! తలకాయ! తలకాయ!! (అనిపారి
పోవుచుండ తెరిపడును.)

శ్రీ పాపన గ్రంథాలయము,
తేల ప్రోలు.

పశ్చాత్తాపము.

అంకము. 7

(నారాయణరావు కమల కూర్చోనియుందురు. కమల నారాయణరావుకు తమలపాకు లందిచ్చుచుండును.

నారా—పాపం. శంకరం పోయి యిప్పటికి యేడాదయింది. దిక్కులేక, తిండితిప్పలులేక, కుళ్ళి, కొట్టుకొని, దుర్మరణం పొందాడు. పాపం నేవెళ్ళిందాకా శవాన్నైనా దహనం యెవ్వరూ చేయలేదు. కుళ్ళి పురుగులు, రాంబందులు, నక్కలు పీకొక్కొని...

కమ—అబ్బా మళ్ళీ తలవకండి. ఒళ్ళు జలదరిస్తూంది.

నారా—పాపం. వెంకట్రామయ్య కష్టరోగంతో తీసికొంటూన్నాడు. డబ్బంతా ముండ కాజేసింది. యెంత అవస్థ!

కమ—పాపం. అబ్బా! మఱచిపోదాం ఆపాడు సంగతులు, చెడ్డరోజులు. నారా—అలాగేలే!

కమ—అదంతా కలేమోనండి!

నారా—ఆలాగే అనుకొందాం. అయిపోయిన సంగతేకదా. (అనుచుండ గోవిందరావు మహాలక్ష్మి ప్రవేశము).

మహా—మనచిట్టి యేడే! అమ్మాయీ?

కమ—పడుకొన్నాడమ్మా! లోపల.

గోవిం—అప్పుడే యెందుకు పడుకోబెట్టావే వాణ్ణి?

కమ—యేంచేయను నాన్నగారు, ఊరికే అల్లరిచేస్తున్నాడు.

ప్రసా—(ప్రవేశించి) కమలా! అలాఅంటే నే నొప్పుకోను.

గోవిం—భావగారూ! యింతసేపూ యేంజేస్తున్నారు?

ప్రసా—అబ్బే! లోపల పనిమీదవున్నా.

గోవిం—యేం పని?

కమ—యేంలేదు. మనమడ్ని పూపడం.

(అందఱు నవ్వెదరు)

ప్రసా—గట్టిగా నవ్వకండి. కుర్రాడు లేస్తాడు.

మహా—అన్నగారూ! యెంత అపురూపమండీ!

ప్రసా—వాడికన్నా యెక్కువా? లేస్తాడేమి! వస్తా. (అని వెళ్ళి తెఱ
గోనండి) బావగారూ! అమ్మా మహాలక్ష్మమ్మా! అమ్మయీ
కమలా! ఒరేయి అబ్బాయి! రండి. చూడండి, యెలా పడుకొ
న్నాడో మనవాడు, దర్జాగా!

(గోవిందరావు మహాలక్ష్మి 'యేడి' అని లోనికి వెళ్ళుదురు).

నారా—ఆహా! యెంత మంచిరోజులు?

కమ—తప్పకుండా! చిట్టి పుట్టినప్పటినుండి అంతా అదృష్టమే. యింతకీ
కష్టాలు పుట్టికట్టుకొనివుండవు. మంచివాళ్ళ నెప్పుడూ శిక్షించడు
దేవుడు. మన సంతోషం అందరికీ యిస్తే యెంతబాగుంటుందీ
దేవు డీలాగే!

నారా—మనంకూడ నెడదాం రా లోపలికి.

కమ—రోజూచూస్తున్న వాడేగా! యిప్పుడేంకొత్త?

నారా—అదేమాట! యెప్పటికప్పుడే కొత్త!

కమ—అవునులేండి. యికమికొడుకుని చూచి మురిసిపోతూ కూచోండి.
మఱి నే నెందుకు?

నారా—నాకొఱకు. రా. ...

కమ—అబ్బా! ఏంమాటలండి? ఎవరేనా వింటారనైనా...

నారా—ఫరవాలేదు. అంతా మనవాళ్ళేగా!

కమ—ఊ! పోనీలేండి వేళాకోళాలు. చిట్టి యేడుస్తాడు, వెళ్ళాలి. (అని
పోబోవుచుండ నారాయణరావు! యిదిగో! యిదిగో! యేదిమిద్దు?
అని వెంటబడించును. తెఱవెత్తగా ఉయ్యాల తొట్టివద్ద కమల,
నారాయణరావు మొదలైనవారు నిలచియుందురు. కమల
పాడుచుండ తెఱపడును.

మంగళమ్.

మద్రాసు ఫౌండేషన్ పుస్తకాల పరిశీలనావట్టిక

పుస్తకం సంఖ్య	TPLA121B103
పుస్తకం పేరు	పశ్చాత్తాపము
తారీఖు	28/10/24
ముందు అర్హు	NO
వెనుక అర్హు	NO
మొత్తం పేజీలు	73
పద్య సైజు పేజీలు	NO
ఖాళీ పేజీలు	4, 6, 62
లేని పేజీలు	NO
తయారు చేసినది	Habeeba
పేజీలు విడదీసినది	Ruth
స్కాన్ చేసినది	Habeeba
పరీక్ష చేసినది	DAVEED
పేజీలు పరిశీలించినది	
లైండింగు చేసినది	
ప్యాకింగు చేసినది	
పరిస్థితి	Good